

**METODICKÉ POKYNY
PRO EKOLOGICKÉ
ZEMĚDĚLSTVÍ**

Obsah

Metodický pokyn č. 1/2012

(specifická pravidla pro registraci subjektů do systému ekologického zemědělství, přechodné období, zkracování a prodlužování přechodného období) 5

Metodický pokyn č. 2/2012

(specifická pravidla pro zakládání a údržbu ovocných sadů, vegetační pokryv sadů, meziřadí vinic, krajinné prvky v režimu EZ) 17

Metodický pokyn č. 4/2012

(specifická pravidla pro udělování výjimek z pravidel EZ na použití konvenčního osiva a vegetativního rozmnožovacího materiálu)..... 23

Metodický pokyn č. 5/2012

(specifická pravidla pro udělování výjimek z pravidel EZ) 32

Metodický pokyn č. 6/2012

(vymezení pojmu „region“) 59

Metodický pokyn č. 7/2012

(specifická pravidla pro současnou produkci ekologicky chovaných hospodářských zvířat a hospodářských zvířat mimo ekologický chov)..... 61

Metodický pokyn č. 1/2013

(specifická pravidla pro chov koní v režimu EZ vzhledem k platným legislativním předpisům a s ohledem na reálnou zemědělskou praxi) 67

Metodický pokyn č. 2/2013

(specifická pravidla pro komunikaci mezi Ministerstvem zemědělství, Kontrolním orgánem a Kontrolními subjekty EZ, rizikové analýzy, kontrolní a certifikační mechanismy a výkon kontrol v EZ) 75

Metodický pokyn č. 3/2013

(specifická pravidla pro odběr, analýzu a následné vyhodnocení vzorků z ekologického zemědělství) 81

Metodický pokyn č. 1/2012

kterým se stanovují specifická pravidla pro:

- registrace subjektů do systému ekologického zemědělství
- přechodné období
- zkracování a prodlužování přechodného období

Č.j. 231679/2011-MZE-17252

Určeno:

Ekologickým zemědělcům

K využití:

Kontrolním subjektům (KEZ o.p.s., Biokont CZ, s.r.o., ABCERT AG, organizační složka, BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.)

Kontrolnímu orgánu (ÚKZÚZ)

Právní úprava

Právní předpis: Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a Zákon č. 242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Cíl: registrace osob podnikajících v ekologickém zemědělství

I. Registrace do systému ekologického zemědělství a přechod na ekologickou produkci

Registrace subjektů do systému ekologického zemědělství v podmínkách České republiky upravuje § 6 zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a v evropské legislativě tuto povinnost stanovuje článek 28 nařízení Rady (ES) č. 834/2007. Pravidla přechodu na ekologickou produkci pak obsahuje článek 17 nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a články 36 až 38 nařízení Komise (ES) č. 889/2008.

Dne 1. 1. 2012 nabývá účinnosti novela zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství (dále jen „zákon o EZ“), na základě které byly změněny některé postupy při registraci do systému ekologického zemědělství. Podrobný popis a postup registrace je popsán níže.

I.1 Povinnost registrace

Registraci na Ministerstvu zemědělství a kontrolnímu systému v ekologickém zemědělství se musí podrobit každý hospodářský subjekt, který produkuje, připravuje, skladuje nebo dováží ze třetí země nebo uvádí na trh produkty jako ekologické produkty nebo produkty z přechodného období (ekologický zemědělec, výrobce biopotravin, obchodník s biopotravinami, dovozce, vývozce, výrobce biokrmiv, dodavatel biosiv a biosadby, ekologický včelař, ekologický pěstitel hub, sběrač volně rostoucích rostlin a ekologický chovatel ryb). Tato povinnost se nevztahuje na maloobchody, které pouze prodávají biopotraviny konečnému spotřebiteli ve spotřebitelském balení. To znamená, že je např. nepřebalují, ale pouze je odeberou od dodavatele, umístí do obchodu a prodají konečnému spotřebiteli. Dále se povinnost registrace nevztahuje na veřejné stravování.

Všechny registrované subjekty (osoby podnikající v ekologickém zemědělství) jsou uveřejněny na portálu Ministerstva zemědělství EAGRI (www.eagri.cz), v sekci Zemědělství/Ekologické zemědělství/Registr ekologických podnikatelů.

1.2 Postup při registraci

1.2.1 Kontrolní organizace (kontrolní subjekt)

Každá osoba podnikající v ekologickém zemědělství (dále jen „osoba podnikající v EZ“ nebo „subjekt“) musí mít uzavřenou platnou smlouvu s některým kontrolním subjektem, který je pověřen MZe výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství. Pokud subjektu pozbude platnosti smlouva o kontrolní činnosti a nebude do 30 dní uzavřena nová smlouva s pověřeným kontrolním subjektem, Ministerstvo zemědělství zruší osobě podnikající v EZ registraci v systému ekologického zemědělství. V současné době jsou MZe pověřeny výkonem kontroly a certifikace následující kontrolní organizace:

- KEZ o.p.s. (www.kez.cz)
- BIOKONT CZ, s.r.o. (www.biokont.cz)
- ABCERT AG, organizační složka (www.abcert.cz)
- BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o. (www.bureauveritas.cz)

1.2.2 Vstupní kontrola

Žadatel si nejdříve vybere jednu z pověřených kontrolních organizací a přihlásí se u ní ke kontrole a certifikaci, uzavře s ní smlouvu a poté kontrolní organizace provede u subjektu vstupní kontrolu. Pokud vstupní kontrola proběhne v pořádku a subjekt je připraven na vstup do systému ekologického zemědělství, vystaví kontrolní organizace potvrzení o provedení vstupní kontroly, které je součástí žádosti o registraci.

1.2.3 Žádost o registraci

Od 1. 1. 2012 budou všechny subjekty, které chtějí podnikat v ekologickém zemědělství, podávat na MZe jednotnou žádost o registraci osoby podnikající v ekologickém zemědělství. Týká se to také ekologických chovatelů včel, kteří nejsou podnikateli (nemají IČ), neboť § 4 odst. 3 zákona o EZ říká, že ustanovení zákona týkající

se ekologického podnikatele se přiměřeně použijí i na ekologického chovatele včel. Registrace subjektu proběhne pouze jednou, a to při prvním podání žádosti o registraci, kde si subjekt vybere činnosti, pro které chce být registrovaný. Při pozdějším doplnění dalších činností toto pouze písemně ohlásí své kontrolní organizaci, která prostřednictvím Registru ekologických podnikatelů (dále jen „REP“) předá ohlášené změny Ministerstvu zemědělství. To se týká také subjektů registrovaných před 31. 12. 2011, které v případě přidání další činnosti k již stávajícím pouze ohlásí novou činnost kontrolní organizaci. Žadatel tedy podá žádost o registraci osoby podnikající v EZ, zemědělci též osvědčení o zápisu do evidence zemědělského podnikatele, a to na Ministerstvo zemědělství. Potvrzení o provedení vstupní kontroly předá kontrolní organizace Ministerstvu zemědělství prostřednictvím REP. Vzor žádosti o registraci je uveden v příloze č. I vyhlášky č. 16/2006 Sb., nebo jej lze získat na internetových stránkách Ministerstva zemědělství. Žádost je možné si vyžádat také na oddělení ekologického zemědělství MZe (tel. 221 812 025) nebo u kontrolních organizací. Od 1. 1. 2012 již neplatí povinnost zasílat žádost s kolkem v hodnotě 1 000 Kč, jak tomu bylo doposud.

1.2.4 Žádost se podává písemně na adresu:

Ministerstvo zemědělství ČR

Odbor environmentální a ekologického zemědělství

Těšnov 17

117 05 Praha I

1.3 Registrace a začátek přechodného období

Dnem doručení bezchybné žádosti o registraci na Ministerstvo zemědělství je subjekt registrován jako osoba podnikající v EZ a subjektu začíná přechodné období (dále jen „PO“). Ministerstvo zemědělství k tomuto dni vystaví rozhodnutí o registraci, které zašle subjektu. V případě neúplné žádosti bude subjekt vyzván k doplnění informací ve stanovené lhůtě, pokud tyto informace nedoplní, bude řízení o registraci zastaveno.

1.3.1 Postup při zařazování a vyřazování půdy do systému EZ

V ekologickém zemědělství je možné hospodařit na půdě, která je buď zapsána v LPIS nebo je evidována podle katastru nemovitostí. V případě půdy v LPIS je nutné ještě před podáním žádosti o registraci přihlásit na Agentuře pro zemědělství a venkov půdní bloky, na kterých chce žadatel hospodařit. Po vydání rozhodnutí o registraci nebo po ohlášení změny v činnosti (dohlášení činnosti „ekologický zemědělec“ u již registrovaného subjektu), dojde automaticky k nastavení příznaku PO na všechny požadované půdní bloky uživatele. Při pozdějším zařazení nebo vyřazení půdních bloků a ohlášení této změny příslušné kontrolní organizaci bude ke dni ohlášení nastaven příznak PO nebo v případě vyřazení příznak konvence.

Při ukončení registrace osoby podnikající v EZ dojde ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení registrace (zrušení registrace z moci úřední), nebo ke dni podání žádosti o zrušení (zrušení registrace na vlastní žádost), nebo ke dni zániku subjektu, k sestupnění všech půdních bloků do konvenčního režimu.

1.3.2 Přechodné období

Přechodem na ekologické zemědělství se rozumí přechod od konvenčního zemědělství na zemědělství ekologické, a to ve stanovené době, během níž jsou již dodržována pravidla ekologické produkce.

1.3.3 Rostliny a rostlinné produkty

Délka přechodného období na pozemcích je stanovena na 2 roky u orné půdy a travních porostů a na 3 roky u vinic, chmelnic a ovocných sadů. Aby mohly být rostliny a rostlinné produkty považovány za ekologické, musí tato lhůta uplynout před výsevem nebo v případě pastvin či víceletých píceňin před jejich sklizní za účelem použití jako krmiva, v případě víceletých plodin před první sklizní. Tato lhůta platí pro každý půdní blok zvlášť podle toho, jak jsou pozemky zařazovány do systému ekologického zemědělství. V případech, kdy si žadatel nechá zakreslit do PB v PO/EZ konvenční plochu, je na posouzení kontrolního subjektu, zda vydá certifikát na plodiny vypěstované na předmětném PB. Při vstupu celého podniku do ekologického systému hospodaření se tato pravidla a lhůty uplatňují na celou produkční jednotku, tedy také na zvířata.

1.3.4 Hospodářská zvířata a živočišné produkty

Na zvířata dovezená do zemědělského podniku z konvenčního zemědělství pro účely plemenitby podle článku 9 a článku 42 nařízení Komise (ES) č. 889/2008 platí zvláštní přechodné období. Toto přechodné období upravuje článek 38 nařízení Komise (ES) č. 889/2008. Aby mohla být tato zvířata a jejich produkty považována za ekologická, musejí být chována v režimu ekologického zemědělství nejméně po tuto dobu:

- Koňovití a skot, včetně druhů buvol domácích a bizon určených k produkci masa **12 měsíců** (alespoň po dobu $\frac{3}{4}$ jejich života);
- Malí přežvýkavci a prasata a zvířata chovaná na mléko **6 měsíců** (u zvířat chovaných na mléko se lhůta 6 měsíců vztahuje pouze na mléko, nikoliv na maso v případě porážky mléčného druhu zvířat);
- Drůbež chovaná na maso **10 týdnů** (musí do chovu přijít dříve než ve věku tří dnů);
- Drůbež určená k produkci vajec **6 týdnů**.

Produkty zvířat v přechodném období musejí být odděleny od produktů zvířat, která již prošla obdobím přechodu, aby nedošlo k záměně nebo ke smíchání.

Pokud je na ekofarmu přivedeno větší množství zvířat, než je povoleno článkem 9 odst. 3 nařízení Komise (ES) č. 889/2008, nebo bez předem udělené výjimky více zvířat než kolik umožňuje článek 9 odst. 4 nařízení Komise (ES) č. 889/2008, začne všem zvířatům daného druhu nové období minimální doby chovu ode dne nákupu nových zvířat v souladu s čl. 38 nařízení Komise (ES) č. 889/2008.

1.3.5 Změny týkající se pozemků na ekofarmě a ekofarmy

V případě zvýšení nebo snížení výměry pozemků na ekofarmě, nebo v případě zařazení nového druhu zvířat do ekologického zemědělství, nebo vyřazení stávajícího druhu, je ekologický zemědělec povinen tuto skutečnost písemně oznámit Ministerstvu

zemědělství. Toto ohlášení je prováděno prostřednictvím příslušné kontrolní organizace, která ohlášené změny provede u pozemků v LPIS a u zvířat v IZR. Dnem ohlášení změn začíná přechodné období na nových pozemcích nebo minimální doba chovu u nového druhu zvířat. V případě převodu nebo přechodu farmy na jinou osobu musí tato nová osoba, pokud hodlá nadále hospodařit na ekofarmě, podat žádost o registraci jako nový žadatel. Pozemky, které přebere od původního ekologického podnikatele, budou převodem na zatím konvenční subjekt sestupněny do konvenčního režimu, nicméně pokud tento subjekt podá **do 30 dní** od převodu pozemků v LPIS žádost o registraci na MZe, převedené pozemky budou automaticky pokračovat v režimu původního ekologického uživatele a v historii půdního bloku se nebude objevovat konvenční období. V tomto mezidobí musí subjekt hospodařit podle zásad ekologického zemědělství. Pokud bude při vstupní kontrole zjištěno porušení podmínek EZ, bude muset celá farma zahájit nové přechodné období.

1.3.6 Ohlášení přidání nové činnosti nebo ukončení stávající činnosti

V případě, že subjekt je již registrován na MZe jako osoba podnikající v EZ a v žádosti o registraci označil některou z možných činností, je možné v průběhu podnikání přidat další povahu činnosti, která v původní žádosti nebyla označena. V tomto případě subjekt zašle písemně ohlášení změny (přidání nové činnosti) příslušné kontrolní organizaci. Pokud se jedná o přidání činnosti „ekologický podnikatel“, tedy zemědělec, je nutné kopii tohoto ohlášení společně s kopií osvědčení o zápisu do evidence zemědělského podnikatele zaslat písemně na MZe.

Pokud osoba podnikající v EZ provozuje několik činností (např. ekologický zemědělec a zároveň výrobce biopotravin) a rozhodne se některou z těchto činností ukončit, zašle písemně ohlášení změny na příslušnou kontrolní organizaci. Výše uvedená hlášení kontrolní organizace předá MZe prostřednictvím REP, ve kterém následně dojde k ukončení nebo přidání činnosti k osobě podnikající v EZ.

1.3.7 Zrušení a zánik registrace

Ministerstvo **zruší** registraci osoby podnikající v EZ v těchto případech:

1. na vlastní žádost (pokud o to sama požádá na MZe);
2. z moci úřední,
 - a) při opakovaném porušení požadavků stanovených zákonem o EZ a předpisy Evropské unie;
 - b) pokud ekologický podnikatel (zemědělec) nezíská do 12 měsíců od ukončení období přechodu alespoň jeden certifikát za rok;
 - c) pokud výrobce biopotravin, výrobce nebo dodavatel ekologických krmiv nebo dodavatel ekologického rozmnožovacího materiálu nezíská do 24 měsíců od registrace alespoň jeden certifikát;
 - d) pokud subjekt nebude mít více než 30 dní smlouvu s žádnou kontrolní organizací.

Registrace osoby podnikající v EZ **zanikne**, jestliže tato osoba:

1. zemřela;
2. zanikla;
3. došlo k převodu či přechodu ekofarmy na jinou osobu a osoba podnikající v EZ již dále nehospodář.

Zánikem osoby podnikající v EZ se rozumí zánik IČ, na které byla osoba registrována. V těchto případech dojde neprodleně k výmazu ze seznamu.

2. Zkrácení přechodného období

Podmínky pro zkrácení přechodného období upravuje článek 36 odst. 2 a 4 nařízení Komise (ES) č. 889/2008.

2.1 Zkrácení přechodného období v ekologicky čistých oblastech

Příslušný orgán, kterým je Ministerstvo zemědělství, může rozhodnout, že za součást období přechodu zpětně uzná jakékoli předchozí období, v němž:

- a) *byly pozemky předmětem opatření definovaných v programu prováděném podle nařízení (ES) č. 1257/99, nařízení (ES) č. 1698/2005 nebo v jiném úředním programu za předpokladu, že dotyčná opatření zaručují, že produkty nepovolené pro ekologickou produkci nebyly na těchto pozemcích použity, nebo*
- b) *byly pozemky přírodními nebo zemědělskými oblastmi, které nebyly ošetřeny produkty nepovolenými pro ekologickou produkci.*

Období uvedené v prvním pododstavci písm. b) lze vzít v úvahu zpětně pouze pod podmínkou, že byl příslušnému orgánu předložen uspokojivý důkaz, na jehož základě se přesvědčí o tom, že podmínky byly plněny po dobu nejméně tří let.

Pokud subjekt požádá příslušný orgán o zkrácení přechodného období na pozemcích v ekologicky čistých oblastech, musí splnit výše uvedené podmínky. K tomu je zapotřebí dostatečně prokázat, že pozemky byly předmětem výše uvedených opatření, nebo přírodními oblastmi, nebo zemědělskými oblastmi prokazatelně bez ošetření nepovolenými látkami pro ekologickou produkci. Za přírodní oblasti je považováno pouze území národního parku nebo I. zóna chráněné krajinné oblasti s potvrzením od správy těchto oblastí, že po dobu nejméně tří let nebyly pozemky ošetřeny nepovolenými látkami pro ekologickou produkci.

Zkrácení přechodného období na těchto pozemcích je možné až po uplynutí alespoň jednoho roku přechodného období a je vždy na individuálním posouzení MZe.

2.2 Zkrácení přechodného období pozemků, které již přešly nebo byly v procesu přechodu na ekologické zemědělství

Ministerstvo zemědělství může dále zkrátit přechodné období u pozemků, které již přešly nebo byly v procesu přechodu na ekologické zemědělství, a které jsou ošetřovány produktem nepovoleným pro ekologickou produkci, a to v těchto dvou případech:

- a)** u pozemků, které jsou ošetřovány produktem nepovoleným pro ekologickou produkci v rámci povinného opatření zavedeném příslušným orgánem členského státu s cílem potírat choroby či hubit škůdce;
- b)** u pozemků, které jsou ošetřovány produktem nepovoleným pro ekologickou produkci v rámci vědeckých testů schválených příslušným orgánem členského státu.

V případech podle prvního pododstavce písm. a) a b) se délka období přechodu stanoví s ohledem na tyto faktory:

- a)** proces odbourávání dotyčného přípravku na konci období přechodu zaručuje, že rezidua v půdě a v případě trvalých plodin v rostlině dosahují nevýznamných hodnot;
- b)** sklizeň po ošetření nesmí být prodána s odkazem na ekologické způsoby produkce.

Pro zkrácení přechodného období z důvodu nařízené aplikace je nutné předložit rozhodnutí Státní rostlinolékařské správy o nařízené aplikaci nepovoleného přípravku na ochranu rostlin na pozemcích žadatele o zkrácení přechodného období. Společně s rozhodnutím žadatel také doloží použité účinné látky přípravku včetně ochranných lhůt.

U pozemků ošetřených nepovolenými přípravky v rámci vědeckých testů je nutné předložit doklad o provádění schváleného výzkumu na pozemcích žadatele (Smlouva s MZe, NAZV, MŠMT, Operační programy Strukturálních fondů ES, apod.), ze kterého vyplývá potřeba provádět testy s přípravky na ochranu rostlin nebo hnojivy v podmínkách ekologického zemědělství. Ekologická farma musí být buď přímým vykonavatelem výzkumu, nebo musí být ve výzkumném záměru jiného subjektu, který vede výzkum, jasně definována její role.

V obou případech není možné prodávat sklizeň s odkazem na ekologický způsob produkce.

2.3 Postup při podávání žádosti o zkrácení přechodného období

1. Žadatel nejprve požádá svou kontrolní organizaci o provedení vyžádané kontroly klientem zaměřené na kontrolu pozemků, u kterých má být žádáno o zkrácení přechodné období. Kontrolní organizaci budou předloženy všechny dokumenty k ověření plnění podmínek EZ minimálně v průběhu předchozích tří let. Kontrolní organizace posoudí náležitosti nutné k vydání rozhodnutí MZe a připojí k žádosti o zkrácení PO své stanovisko.
2. Náležitosti, které kontrolní organizace posoudí před vydáním svého stanoviska:
 - a) Pozemek, pro který se žádá o zkrácení PO, musí být v PO alespoň po dobu 12 měsíců, před podáním žádosti o zkrácení PO.
 - b) Žadatel musí prokazatelně doložit, kdo zmíněné pozemky v období minimálně 3 let užíval a dále musí k těmto pozemkům doložit jejich minimálně tříletou historii z pohledu používání přípravků nepovolených pro používání v ekologickém zemědělství (např. účetnictví, evidence hnojení, evidence použitých přípravků na ochranu rostlin, vyjádření orgánu ochrany přírody, ochrany vod atd., ve výjimečných případech ověřené čestné prohlášení všech uživatelů pozemků za poslední nejméně tři roky).
 - c) Kontrolní organizace vždy provede kontrolu zmíněného pozemku na místě.
3. Žadatel zašle na MZe žádost o zkrácení PO se stanoviskem kontrolní organizace.
4. Při nařízeném plošném ošetření pozemků podle článku 36 odst. 4 nařízení Komise č. 889/2008, u kterých chce žadatel zkrátit PO, je nutné provést reziduální analýzu produktů ze zmíněného půdního bloku se zaměřením na použitou látku (na vlastní náklady žadatele).
5. Při kladném rozhodnutí o zkrácení PO se PO zkracuje ke dni doručení žádosti na MZe, to znamená, že předmětné půdní bloky budou k tomuto dni zařazeny do režimu EZ.

2.4 Adresa pro doručení žádosti o zkrácení přechodného období:

Ministerstvo zemědělství ČR

Odbor environmentální a ekologického zemědělství

Těšnov 17

117 05 Praha I

3. Prodloužení přechodného období

Ministerstvo zemědělství může rozhodnout o prodloužení přechodného období nad rámec standardní délky u jednotlivých kultur, a to v případech, kdy byl pozemek kontaminován produkty nepovolenými pro ekologickou produkci. V případě použití těchto látek vydá Ministerstvo zemědělství rozhodnutí o prodloužení PO ode dne zjištění použití nepovolených produktů. Podnět na prodloužení PO podává příslušná kontrolní organizace na základě zjištěných skutečností při kontrole a na základě provedených analýz odebraných vzorků z pozemku nebo produktů. Přechodné období může být prodlouženo i v případě, že nebude prokázáno úmyslné použití nepovolené látky, ale bude zjištěna buď její přítomnost na základě provedených analýz, nebo na základě viditelných stop na porostu.

4. Závěrečná ustanovení

1. Metodický pokyn č. 1/2012 novelizuje metodický pokyn č. 5/10, č.j. 17678/2010-18030.
2. Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dnem účinnosti novely zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, tj. 1. 1. 2012.

Metodický pokyn č. 2/2012

kterým se stanovují specifická pravidla pro:

- ▀ pravidla pro zakládání a údržbu ovocných sadů
- ▀ vegetační pokryv sadů
- ▀ meziřadí vinic
- ▀ krajinné prvky v režimu ekologického zemědělství

Určeno:

Ekologickým zemědělcům

K využití:

Kontrolním subjektům (KEZ o.p.s., Biokont CZ, s.r.o., ABCERT AG, organizační složka, BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.)

Kontrolnímu orgánu (ÚKZÚZ)

Právní úprava

Právní předpis: Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a Zákon č. 242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Cíl: hospodaření v sadech a vinicích, péče o krajinné prvky

I. Pravidla zakládání a údržby trvalých kultur vycházející ze současné legislativy:

Nařízení Rady č. 834/2007

článek 5 - Zvláštní zásady vztahující se na zemědělskou produkci:

„Kromě obecných zásad uvedených v článku 4 se ekologické zemědělství řídí těmito zvláštními zásadami: písm. f) péče o zdraví založená na preventivních opatřeních, jako je výběr vhodných druhů a odrůd odolných vůči škůdcům a chorobám, vhodné střídání plodin, mechanické a fyzikální způsoby a ochrana přirozených nepřátel škůdců.“

Tyto zásady dále rozvádí článek 12 - Pravidla rostlinné produkce:

„písm. g) prevence škod způsobených škůdci, chorobami a plevely je založena především na ochraně přirozenými nepřáteli, volbě druhů a odrůd, na střídání plodin, pěstitelských postupech a termálních procesech;

písm. i) pro produkci jiných produktů než vegetativního rozmnožovacího materiálu lze používat pouze ekologicky vypěstovaný rozmnožovací materiál. Za tímto účelem musí být rodičovská rostlina v případě vegetativního rozmnožovacího materiálu pěstována v souladu s pravidly stanovenými v tomto nařízení po dobu minimálně jedné generace, nebo v případě trvalých plodin po dvě vegetační období.“

Na použití neekologicky vypěstovaného rozmnožovacího materiálu může Komise povolit udělování výjimek (viz článek 22 nařízení) v případech „písm. b) jsou-li nezbytné v zájmu zajištění přístupu k vegetativnímu rozmnožovacímu materiálu, pokud tyto zdroje nejsou na trhu dostupné v ekologické podobě.“ Zároveň „odst. 2 Výjimky se omezují na minimum a jsou případně časově omezené.“

Nařízení Komise č. 889/2008

Ochranu před škůdci, chorobami a plevely a jejich potírání a hubení dále rozebírá článek 5, odst. 1.: „Pokud rostliny nemohou být náležitě chráněny před škůdci a chorobami

opatřeními podle článku 12 nařízení č. 834/2007, lze v ekologické produkci používat pouze produkty uvedené v příloze II tohoto nařízení. Hospodářské subjekty si musejí uschovat písemný doklad o nutnosti použít takový produkt.“

Odst. 2. „U produktů používaných v pastích nebo rozprašovačích, kromě feromonových rozprašovačů, zabraňují pasti a/nebo rozprašovače proniknutí látek do životního prostředí a zabraňují jejich kontaktu s pěstovanými plodinami. Pasti musejí být po použití sebrány a bezpečně zlikvidovány.“

Použití vegetativního rozmnožovacího materiálu nezískaného ekologickým způsobem produkce (při použití výjimky dle čl. 22) upravuje článek 45, odst. 1:

„písm. a) lze používat vegetativní rozmnožovací materiál z produkční jednotky v období přechodu na ekologickou produkci“;

„písm. b) pokud nelze použít písmeno a), mohou členské státy povolit používání vegetativního rozmnožovacího materiálu z konvenčního zemědělství, pokud není k dispozici ekologický vegetativní materiál.“

Zákon č. 242/2000 Sb.

Nepoužití k ochraně před škůdci, chorobami a plevely přednostně preventivních, mechanických a fyzikálních postupů a porušení dalších podobných ustanovení evropských předpisů legislativy ekologického zemědělství je dle §33a písm. o) chápáno jako správní delikt.

Jako nezbytná preventivní opatření při údržbě ekologických sadů jsou chápána mimo jiné:

- povinné obhospodařování mezi/pod stromy – zajištění souvislého vegetačního pokryvu v sadu. Pokud je pokryv travnatý, musí být minimálně 1x ročně posečen, mulčován (nejpozději do 15.8.), nebo spásán, a to i pod korunami stromů. Pokryv může být přerušen pro nedostatek vláhy, z důvodu zapravení organické hmoty, nebo regulace plevelů, nebo pokud je to v souladu s pěstitelskou technologií v sadu (pěstování dalších plodin, apod.),

- povinná údržba stromů v sadu, spočívající v udržovacím řezu, odstranění podrůstající podnože (nebudou výmladky/odnože starší 1 roku), v případě dodatečné výsadby individuální ochrana stromků proti okusu a zajištění opory,
- pokud to vzrůst stromu umožňuje, připevnění hnízdnicíh budek na stromy, včetně pravidelné údržby budek, v případech, kdy nejsou k dispozici přirozené úkryty/hnízda pro ptáky,
- zakládání a údržba míst pro úkryt a reprodukci dravého hmyzu (např. příbytky ze starých trámů a klád s navrtanými dírami, a úkrytů pro drobné živočichy, např. hromady kamení),
- povinné sklízení produkce pro přímý konzum, zpracování nebo zkrmení, a úroda ze sadu musí být odstraněna, nebo zmulčována a zapravena vhodným způsobem do půdy.

Jako nezbytná preventivní opatření při zakládání ekologických sadů jsou chápána:

- musí být zohledněna vhodnost stanoviště s ohledem na typ a druh výsadby (nevhodné klimatické podmínky, půdní podmínky, zamokření),
- musí být prováděna základní preventivní opatření (rozčlenění do menších bloků, obklopení doprovodnými dřevinami a bylinnou vegetací),
- zajištění individuální ochrany stromů proti okusu a vytloukání,
- zajištění opory stromů (kůl, pomocná konstrukce apod.).

V současné době podle platného znění legislativy není nutné žádat o výjimku na sadbu a vegetativní rozmnožovací materiál pro výsadbu, dosadbu a úpravy sadů a vinic, a to po dobu platnosti tohoto metodického pokynu.

2. Meziřadí vinic

Ekologická vinice dle posledních výzkumů přispívá výrazně v tvorbě biodiverzity, a to především, je-li v interakci s přílehlou chráněnou krajinnou oblastí nebo přírodní rezervací.¹

Ministerstvo zemědělství považuje osevní materiál získaný z nejbližší přírodní rezervace posečením druhově rozmanitých luk a navezený do meziřadí sadu nebo vinice s účelem založení meziřadí stejné druhové skladby, za materiál, který je v souladu s Nařízením Rady č. 834/2007, článek 12, odstavec 2, a tedy za rovnocenný ekologicky vypěstovanému. Biovinař nebo biosadaři kontrole prokáže, odkud seno svezl (např. potvrzení místního pracovníka CHKO nebo rezervace). Seno musí pocházet z vinohradu nejbližší rezervace nebo CHKO.

U ostatních osiv v biovinici se biovinař nadále řídí požadavky platné legislativy v oblasti ekologického zemědělství.

3. Vegetační pokryv v sadech

U sadů, které jsou zařazeny do kategorie „extenzivní“ a kde to technologie pěstování dovoluje, je možné meziřadí obhospodařovat jako ornou půdu v pásech. Agrotechnologická opatření k obhospodařování orné půdy v meziřadí stromů a širše pásu orné půdy musí být taková, aby nedocházelo k poškozování kořenového systému stromů a škodám na kmenech. Na této orné půdě, která je tak vnímána jako vegetační pokryv sadu, je možné pěstovat polní plodiny, např. zeleninu a okopaniny. Veškeré obhospodařování a pěstování musí být v souladu s platnou legislativou v oblasti ekologického zemědělství. Produkci je možné certifikovat a uvádět na trh jako produkt ekologického zemědělství.

¹ Jako příklad lze uvést s vysokou korelací prokázané interakce biovinic na jižní Moravě s CHKO Pálava a CHKO Bílé Karpaty. Poslední výzkum, který provedla firma Biocont Laboratory, prokázal, že tato pozitivní interakce se projeví zejména, pokud biovinař v meziřadí vinice pěstuje stejné travní a bylinné druhy, které se vyskytují v přílehlé chráněné oblasti nebo rezervaci. Jako nejlepší praxe se pak ukazuje stav, kdy biovinař uzavře dohodu o odvozu posečené louky z oblasti, a toto seno rozveze po meziřadí vinohradu, kde se přirozeně vysemení. Ministerstvo zemědělství hodlá tuto pozitivní interakci podpořit s cílem zlepšování biodiverzity v oblasti, zejména ve vztahu k migraci motýlů a dalšího hmyzu.

U sadů, které jsou zařazeny do kategorie „intenzivní“, je přípustný pouze travní nebo bylinný pokryv. Pro výsev travních a bylinných pokryvů v ekologických sadech platí platná legislativa pro ekologické zemědělství.

4. Krajinné prvky v režimu ekologického zemědělství

Při osevu plochy krajinných prvků (obnova porostu) musí ekologický zemědělec použít ekologická travní nebo bylinná osiva a osivové směsi, a to i za předpokladu, že případná produkce z daného krajinného prvku nebude sklížena nebo jinak využívána, neboť se i u krajinných prvků jedná o pozemek, který je součástí ekofarmy.

5. Závěrečná ustanovení

1. Tento metodický pokyn nahrazuje metodické pokyny č. 1/09 a č. 4/10.
2. Tento metodický pokyn nabývá účinnosti 2. 4. 2012.

Ing. Petr Jílek

ředitel odboru environmentálního
a ekologického zemědělství
Ministerstvo zemědělství

Metodický pokyn č. 4/2012

kterým se stanovují specifická pravidla pro udělování výjimek z pravidel ekologického zemědělství na použití konvenčního osiva a vegetativního rozmnožovacího materiálu

Č. j.: 114452/2012-MZE-17252

Určeno:

Ekologickým zemědělcům

K využití:

Kontrolním subjektům (KEZ o.p.s., Biokont CZ, s.r.o., ABCERT AG, organizační složka, BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.)

Kontrolnímu orgánu (ÚKZÚZ)

Právní úprava

Právní předpis: Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a Zákon č. 242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Cíl: použití konvenčního osiva a sadby brambor v ekologickém zemědělství

1. Úvod

Počínaje 1. 1. 2010 uděluje Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen „ÚKZÚZ“) výjimky na použití konvenčních osiv a vegetativního rozmnožovacího materiálu s výjimkou sadby ovocných druhů, révy vinné, chmele a sazenic zeleniny. O výjimku na daný druh konvenčního osiva, směsi osiv nebo sadbových brambor je nutné žádat v případě, že se tento druh ke dni podání žádosti nevyskytuje v databázi ekologických osiv, kterou vede ÚKZÚZ na webových stránkách www.ukzuz.cz. Použití konvenčního osiva nebo vegetativního rozmnožovacího materiálu je možné pouze v nemožené formě, nebo možené látkami povolenými pro ekologickou produkci. Osivem a vegetativním rozmnožovacím materiálem se rozumí rozmnožovací materiál podle zákona č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů. Nicméně na sadbu ovocných druhů, révy vinné, chmele a sazenic zeleniny se s platností do 31. 12. 2014 o výjimku žádat nemusí. Výjimky se tedy vztahují na osivo všech zemědělských druhů rostlin, zeleninu, a další druhy rostlin určené pro produkci biopotravin nebo bioproduktů a na sadbu brambor.

2. Právní úprava

Cíl: Použití konvenčního osiva a sadby při nedostupnosti ekologického.

Právní předpis: Článek 45 nařízení Komise (ES) č. 889/2008

„1. Pokud se uplatňují podmínky stanovené v čl. 22 odst. 2 písm. b) nařízení (ES) č. 834/2007,

- a) lze používat osiva a vegetativní rozmnožovací materiál z produkční jednotky v období přechodu na ekologickou produkci;*
- b) pokud nelze použít písmeno a), mohou členské státy povolit používání osiv a vegetativního rozmnožovacího materiálu z konvenčního zemědělství, pokud nejsou k dispozici ekologická osiva a vegetativní materiál. Na použití osiv a sadbových brambor z konvenčního zemědělství se však vztahují následující odstavce 2 až 9.*

2. Osiva a sadbové brambory z konvenčního zemědělství lze použít, pokud osiva nebo sadbové brambory nejsou ošetřeny přípravky na ochranu rostlin jinými než těmi, které byly povoleny pro ošetření osiva v čl. 5 odst. 1, ledaže je chemické ošetření předepsáno v souladu se směrnicí Rady 2000/29/ES (16) pro rostlinolékařské účely příslušným orgánem členského státu pro všechny odrůdy daného druhu v oblasti, kde se osivo nebo sadbové brambory používají.

3. Druhy, pro které je stanoveno, že ekologicky vypěstované osivo nebo sadbové brambory jsou k dispozici v dostatečném množství a ve značném počtu odrůd ve všech částech Společenství, jsou uvedeny v příloze X.

Druhy uvedené v příloze X nesmí podléhat povolením podle odst. 1 písm. b), ledaže je to odůvodněno jedním z účelů uvedených v odst. 5 písm. d).

4. Členské státy mohou převést odpovědnost za udělování povolení podle odst. 1 písm. b) jinému orgánu veřejné správy pod jejich dohledem nebo kontrolním orgánům nebo subjektům podle článku 27 nařízení (ES) č. 834/2007.

5. Povolení k použití osiva nebo sadbových brambor nezískaných ekologickým způsobem produkce může být uděleno pouze v těchto případech:

- a)** pokud žádná odrůda druhu, který uživatel chce získat, není registrována v databázi podle článku 48;
- b)** pokud žádný dodavatel, tedy hospodářský subjekt, který prodává osivo nebo sadbové brambory jiným hospodářským subjektům, není schopen dodat osivo nebo sadbové brambory do výsevu nebo výsadby, přestože si uživatel objednal osivo nebo sadbové brambory včas;
- c)** pokud odrůda, kterou uživatel chce získat, není registrována v databázi podle článku 48 a uživatel prokáže, že žádná z registrovaných alternativ téhož druhu není vhodná, a že povolení je tudíž významné pro jeho produkci;
- d)** pokud je to odůvodněno výzkumnými účely, pokusnými testy v malém měřítku nebo různými účely zachování odrůd, které byly schváleny příslušným orgánem členského státu.

6. Povolení se uděluje před výsevem nebo výsadbou plodin.

7. Povolení se uděluje jen jednotlivým uživatelům na jednu sezónu a orgán nebo subjekt odpovědný za povolování zaregistruje povolené množství osiva nebo sadbových brambor.

8. Odchylně od odstavce 7 může příslušný orgán členského státu udělit všem uživatelům obecné povolení:

a) pro daný druh, jestliže a nakolik je splněna podmínka podle odst. 5 písm. a);

b) pro danou odrůdu, jestliže a nakolik jsou splněny podmínky podle odst. 5 písm. c).

Povolení podle prvního pododstavce jsou jasně vyznačena v databázi podle článku 48.

9. Povolení může být uděleno pouze v obdobích, pro která je databáze aktualizována podle čl. 49 odst. 3.“

3. Pravidla pro udělování výjimek

Termín podání žádosti a její forma

Žádost o udělení výjimky na použití konvenčního osiva a sadbových brambor dle čl. 45 nařízení Komise (ES) č. 889/2008 se podává před plánovaným termínem výsevu nebo výsadby, v období obvyklém pro nákup osiv a sadbových brambor.

Žádost je možné buď vyplnit na příslušném formuláři, který je ke stažení na internetových stránkách www.ukzuz.cz, nebo lze žádost vyplnit elektronicky přes Portál farmáře a zaslat datovou schránkou či z této aplikace vytisknout a podepsaný zaslat poštou. V případě, že není použit příslušný formulář, musí žádost obsahovat všechny náležitosti uvedené v bodě č. 4.

Druh a odrůda

Povolení k použití konvenčního osiva nebo sadby brambor bude uděleno pouze pokud žádná odrůda druhu, který chce žadatel o výjimku získat, není registrována v databázi osiv. Pokud však žadatel dostatečně podrobně a nezpochybnitelně prokáže, že žádná z odrůd registrovaných v DTB pro něj není vhodná a že povolení odrůdy, kterou chce získat, je proto významné pro jeho produkci, může být jeho žádosti vyhověno.

Žádost však může být zamítnuta, pokud je v databázi dostupná nabídka jiné odrůdy s podobnými požadovanými vlastnostmi. Vhodnost dostupné odrůdy (namísto požadované) posuzuje ÚKZÚZ.

Směs osiv

V případě žádosti o udělení výjimky na použití konvenční směsi osiv je nutné uvést registrační číslo směsi (údaj o čísle partie je dobrovolný) nebo přesné složení směsi (druh, odrůda a procentický podíl jednotlivých komponent). I v případě směsi je vhodné přednostně využít směs, která obsahuje alespoň některé komponenty v BIO kvalitě.

Osivo z loňského roku

V případě, že žadatel nespotřebuje veškeré osivo nebo sadbu, na které byla výjimka udělena, musí pro použití v další sezóně znovu podat žádost o udělení této výjimky. V žádosti je vhodné uvést, že se jedná o použití zbytku osiva nebo sadby nakoupeného v loňském roce a jeho množství.

Farmářské a vlastní osivo

Farmářské (definované zákonem č. 408/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a vlastní osivo je možné použít pouze, bylo-li vyprodukováno na vlastní ekofarmě, ekofarma musí splňovat podmínky dané legislativy (nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a zákona č. 242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů). S takovýmto osivem se dle zákona č. 219/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nesmí v žádném případě obchodovat nebo jej předávat další osobě.

Osivo z přechodného období

Na použití osiva a sadby brambor z druhého roku přechodného období není nutné žádat o výjimku a lze jej použít stejně jako osivo a sadbu brambor z ekologické produkce. Osivo a sadba brambor z prvního roku přechodného období jsou považovány za konvenční produkt a pro jejich použití musí být udělena výjimka. Osivo a sadba brambor z prvního roku přechodného období jsou považovány za konvenční produkt, jestliže však byla jejich matečná rostlina zasetá (zasázena) na pozemek již zařazený v přechodném období, tak lze použít takovéto osivo a sadbu brambor bez udělené výjimky.

Výrobci ekologických osiv

Výrobce osiva nebo sadby je taktéž povinen podat žádost o udělení výjimky pokud pro výrobu ekologického osiva nebo sadby použije konvenční osivo nebo vegetativní rozmnožovací materiál.

Akutní udělení výjimky

V případech nutnosti urychleného udělení výjimky (např. poškození porostu nepříznivými povětrnostními podmínkami, zničení porostu atd.) je vhodné telefonicky kontaktovat ústav a domluvit se na postupu.

Vzory úředních návěšek:

a) pro osivo:

 ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ - odbor osiv a sadby CZ - 150 06 Praha 5, Za Opravnou 4	
Pravidla a normy ES EC rules and standards	
Druh Species	
Odpůda Variety	
Kategorie, generace Category, generation	
Číslo partie Reference number of lot	
Hmotnost nebo počet kusů Weight or number of pieces	
Měsíc a rok uzavření Month and year of sealing	
Země výroby Country of production	
Číslo návěšky 7 Label number 7	
Dodávatel - Supplier	
Další údaje - Other information	

b) pro směs osiv:

 ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ - odbor osiv a sadby CZ - 150 06 Praha 5, Za Opravnou 4	
Směs osiv pro ... Mixture of seeds for ...	
Složení směsi - Composition of mixture Druh : Species :	Hmotnostní procenta : Percentage by weight :
Odpůda : Variety :	
Číslo partie Reference number of lot	
Hmotnost nebo počet kusů Weight or number of pieces	
Měsíc a rok uzavření Month and year of sealing	
Země výroby Country of production	
Dodávatel - Supplier	
Další údaje - Other information	
Číslo návěšky - Label number	7

c) pro sadbu brambor:

 ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ - odbor osiv a sadby CZ - 150 06 Praha 5, Za Opravnou 4	
Pravidla a normy ES EC rules and standards	
Druh Species	
Odpůda Variety	
Kategorie, generace Category, generation	
Číslo partie Reference number of lot	
Hmotnost Weight	
Velikostní třídění Size	
Měsíc a rok uzavření Month and year of sealing	
Země výroby Country of production	
Číslo návěšky Label number	7 0065001
Dodávatel - Supplier	70065001
Další údaje - Other information	
Sistém rostlinolékařské správy ES Rostlinlékařský pas	CZ

4. Postup při udělování výjimky

1. Žadatel vyplní žádost o udělení výjimky, která bude obsahovat všechny předepsané náležitosti, žádost se zasílá poštou na níže uvedenou kontaktní adresu nebo pomocí datové schránky s elektronickým podpisem;
2. ÚKZÚZ posoudí žádost a v souladu s článkem 22 Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 do 30 dnů od obdržení žádosti (přijetí na podatelně ÚKZÚZ) rozhodne o udělení nebo zamítnutí výjimky, které podléhá zákonu č. 500/2004 Sb., správní řád;
3. Rozhodnutí o udělení nebo zamítnutí výjimky bude zasláno žadateli poštou nebo datovou schránkou;
4. Žadatel má možnost se proti tomuto rozhodnutí odvolat k Ministerstvu zemědělství, odbor environmentální a ekologického zemědělství ve lhůtě do 15 dnů ode dne jeho doručení (dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád) prostřednictvím ÚKZÚZ;
5. V případě neúplné žádosti bude žadatel písemně vyzván k doplnění, a to v ústavem stanoveném termínu, řízení může být na nezbytně nutnou dobu přerušeno;
6. Pokud žadatel nedoplní náležitosti žádosti, ÚKZÚZ zastaví správní řízení ve věci udělení výjimky.

5. Náležitosti žádosti o udělení výjimky na použití konvenčního osiva a sadby brambor

1. Identifikace žadatele – jméno/název podniku, IČ (v případě neudělení IČ se uvede rodné číslo/datum narození), trvalé bydliště/sídlo, kontaktní údaje – telefon, e-mail;
2. Botanický název druhu osiva nebo vegetativního rozmnožovacího materiálu, u směsi osiv její registrační číslo (popř. číslo partie) nebo specifikace směsi ve struktuře druh a procentický podíl jednotlivých komponent;

3. Množství osiva nebo sadbových brambor;
4. Důvody pro udělení výjimky (podle čl. 45, odst. 5 nařízení Komise (ES) č. 889/2008;
5. Vegetační období, na které je výjimka požadována (období výsevu, výsadby);
6. Název kontrolní organizace, se kterou má žadatel uzavřenou smlouvu o kontrole a certifikaci;
7. Datum, podpis.

Adresa pro doručení žádosti o výjimku

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Odbor osiv a sadby

Za Opravnou 4

150 06 Praha 5 – Motol

6. Závěrečná ustanovení

1. Metodický pokyn č. 4/2012 s č.j. I 14452/2012-MZE-17252 nahrazuje metodický pokyn č. 6/10 s č.j. 24625/2010-14310
2. Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dne 1.7 2012.

Ing. Petr Jílek

ředitel odboru environmentálního
a ekologického zemědělství
Ministerstvo zemědělství

Metodický pokyn č. 5/2012

kterým se stanovují specifická pravidla pro udělování výjimek z pravidel ekologického zemědělství

Č.j.: 151251/2012-MZE-17252

Určeno:

Ekologickým zemědělcům

K využití:

Kontrolním subjektům (KEZ o.p.s., Biokont CZ, s.r.o., ABCERT AG, organizační složka, BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.)

Kontrolnímu orgánu (ÚKZÚZ)

Právní úprava

Právní předpis: Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a Zákon č. 242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Cíl: Udělování výjimek z pravidel pro ekologické zemědělství

I. Úvod

Udělování výjimek podle nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91 (dále jen „NR č. 834/2007“) a nařízení Komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu (dále jen „NK č. 889/2008“) převzalo od roku 2010 Ministerstvo zemědělství (dále jen „MZe“) jako příslušný orgán podle článku 2 písm. n) NR č. 834/2007. Pouze u výjimek na použití konvenčního osiva a sadbových brambor podle článku 45 NK č. 889/2008 byla tato pravomoc svěřena Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému, odboru osiv a sadby.

Ministerstvo zemědělství, odbor environmentální a ekologického zemědělství uděluje tyto výjimky:

1. Vazné ustájení skotu v malých zemědělských podnicích
2. Zásahy na zvířatech
 - a) Odrohování nebo tlumení růstu rohů skotu
 - b) Odrohování nebo tlumení růstu rohů koz
 - c) Kupírování ocásků u ovcí
 - d) Kupírování ocásků a ořezávání zubů selatům, krácení zobáků drůbeží
3. Katastrofické události
4. Přivedení konvenčních zvířat
5. Souběžná produkce
6. Použití syntetických vitaminů A, D, E pro přežvýkavce
7. Povolení složek potravin zemědělského původu nezískaných z ekologického zemědělství

Aby bylo možné přizpůsobit normy a požadavky ekologické produkce místním podnebným nebo zeměpisným podmínkám, zvláštním chovatelským postupům a stupni rozvoje ekologických podniků, může MZe v odůvodněných případech umožnit uplatňování výjimečných pravidel, ale pouze v mezích zvláštních podmínek stanovených právními předpisy Společenství. Výjimky se omezují na minimum, jsou časově omezené a lze je poskytnout pouze, jsou-li nezbytné a v případech, které uvádí článek 22 nařízení Rady (ES) č. 834/2007.

Na udělení výjimky z pravidel produkce ekologického zemědělství není právní nárok. Výjimky jsou udělovány formou rozhodnutí ve správním řízení, které podléhá zákonu č. 500/2004 Sb., správní řád. Většina žádostí o udělení výjimky je, na základě novely zákona č. 634/2000 Sb., o správních poplatcích, od 1. 1. 2012 zpoplatněna částkou 1 000 Kč. Od zpoplatnění je osvobozena žádost o výjimku na použití neekologického osiva a sadby brambor a žádost o výjimku v případě katastrofických událostí.

2. Přehled udělovaných výjimek

a. Vazné ustájení skotu v malých zemědělských podnicích²

Cíl: Umožnit malým zemědělským podnikům s chovem skotu zapojit se do systému ekologického zemědělství.

Právní předpis: Článek 39 (NK č. 889/2008)

„Pokud se uplatňují podmínky stanovené v čl. 22 odst. 2 písm. a) nařízení (ES) č. 834/2007, mohou příslušné orgány povolit vazné ustájení skotu v malých zemědělských podnicích, pokud není možné ho chovat ve skupinách, které by vyhovovaly jeho etologickým potřebám, a to za podmínky, že má podle čl. 14 odst. 2 během období pastvy přístup na pastviny a alespoň dvakrát v týdnu přístup na otevřená prostranství, pokud pastva není možná.“

² Malý zemědělský podnik = nechová více než 20 ks dojníc nebo krav bez tržní produkce mléka a zároveň ne více než 50 ks všech kategorií skotu.

Poznámka:

Pokud ekologický zemědělec splňuje definici malého zemědělského podniku a zároveň také provozuje stáj postavenou před 24. srpnem 2000, je na jeho uvážení, jestli požádá o výjimku na vazné ustájení zvířat podle článku 95 odstavec I nebo článku 39 NK č. 889/2008. Podáním žádosti o výjimku se žadatel zavazuje, že zvířatům bude zajištěna pastva v průběhu celého letního období a výběhy minimálně 2x týdně, pokud pastva není možná (v zimním období) a pokud to povětrnostní podmínky dovolí, a dále musí být zvířatům zajištěno dostatečné množství vhodné a pohodlné podestýlky ze slámy nebo jiného vhodného přírodního materiálu a individuální zacházení.

Náležitosti žádosti:

- a) registrační číslo hospodářství, na které je výjimka požadována;
- b) kolek v hodnotě 1.000,- Kč.

Platnost výjimky:

V případě kladného rozhodnutí se výjimka uděluje s platností ode dne doručení žádosti na MZe nejdéle na 5 let.

b. Zásahy na zvířatech

Cíl: Postupně minimalizovat zásahy na zvířatech

Právní předpis: Článek 18 odst. I (NK č. 889/2008)

„V ekologickém zemědělství se pravidelně neprovádějí operace, jako je připevňování gumových kroužků na ocasy ovcí, krácení ocasů, ořezávání zubů a zobáku nebo odnímání rohů. Nicméně některé z těchto operací mohou být v jednotlivých případech povoleny příslušným orgánem z důvodů bezpečnosti, nebo pokud mají za cíl zlepšit zdraví, životní podmínky či hygienu zvířat. Utrpení zvířat se omezuje na minimum pomocí vhodné anestézie alnebo analgetik, přičemž operace provádí kvalifikovaný personál, a to pouze v nevhodnějším věku zvířat.“

I. Odrohování nebo tlumení růstu rohů

Cíl: Postupně minimalizovat odrohování dospělých zvířat a velkých skupin zvířat

Odrohování je velmi bolestivý zákrok, který se neshoduje s principy ekologického zemědělství, ale v jednotlivých, nezbytných a odůvodněných případech, a to pouze u jednotlivých zvířat, je možné ho provést. Problémy spojené s chovem zvířat s rohy by měly být vždy přednostně řešeny organizačními opatřeními a vhodnou technologií chovu.

Při vyřizování žádosti o výjimky na odrohování a tlumení růstu rohů budou individuálně posuzována následující kritéria:

Skot

U žádosti na odrohování nebo tlumení růstu rohů u skotu se rozlišují tyto věkové kategorie, kterým může být výjimka udělena:

Telata

- a) telata, která v době zákroku nejsou starší než 4 týdny³; a nebo
- b) telata masných plemen při pastevním odchovu, která v době zákroku nejsou starší než 12 týdnů.

Dospělý skot

Dospělým skotem se rozumí jedinci starších 4 týdnů (resp. 12 týdnů u masných plemen v pastevním odchovu) v případě, že se jedná o:

- a) plemenného býka po zařazení do plemenitby v chovu, pokud je většina stáda odrohovaná nebo geneticky bezrohá; a/nebo
- b) zvíře, jehož rohy ohrožují zdraví zvířete samotného, např. když roh roste deformovaný a zarůstá do těla zvířete apod.; a/nebo
- c) konkrétní zvíře, které svou agresivitou prokazatelně ohrožuje ošetřovatele nebo ostatní zvířata;
- d) chovné jalovice a krávy při dokončení přechodu stáda na bezrohé stádo (pouze jednorázově);
- e) ostatní nezbytné případy.

³ Nejvhodnější věk zvířat pro provedení zákroku byl stanoven do 4 týdnů a vychází ze zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

Výjimky pro odrohování skotu nebudou udělovány:

- pro zvířata starší 4 týdnů, resp. 12 týdnů, pokud je chovatel nakoupil z důvodu rozšíření stáda;
- pro skot určený na výkrm;
- pro velké skupiny dospělého skotu;
- při opakované žádosti na odrohování zvířat starších 4 týdnů, resp. 12 týdnů v případě přechodu na bezrohé stádo.

Platnost výjimky na odrohování skotu:

V případě kladného rozhodnutí se výjimka na odrohování nebo tlumení růstu rohů telat do stáří 4 týdnů uděluje s platností ode dne doručení žádosti na MZe nejdéle na 5 let. Výjimka na odrohování nebo tlumení růstu rohů telat masných plemen při pastevním odchovu do stáří 12 týdnů se uděluje s platností ode dne doručení žádosti na MZe nejdéle na 1 rok. U dospělých zvířat půjde o individuální posouzení každého případu a v případě udělení bude platnost výjimky udělena nejdéle na 1 rok ode dne doručení žádosti na MZe, a to na individuální zvířata.

Kozy

U žádosti na odrohování nebo tlumení růstu rohů u koz se rozlišují tyto věkové kategorie, kterým může být výjimka udělena:

● **Kůzlata**

- a) zvířata určená k dalšímu chovu na farmě, která v době odrohování nejsou starší než 4 týdny⁴.

● **Dospělé kozy a kozlové**

Dospělými kozami a kozly se rozumí jedinci starších 4 týdnů v případě, že se jedná o:

- a) kozy určené k plemenitbě (je nutné přiložit potvrzení Svazu chovatelů ovcí a koz);

⁴ Nejvhodnější věk zvířat pro provedení zákroku byl stanoven do 4 týdnů a vychází ze zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

- b) konkrétní zvíře, jehož rohy ohrožují zdraví zvířete samotného, např. když roh roste deformovaný a zarůstá do těla zvířete apod.;
- c) konkrétní zvíře, které svou agresivitou prokazatelně ohrožuje ošetřovatele nebo ostatní zvířata;
- d) chovné kozy při dokončení přechodu na bezrohé stádo (pouze jednorázově).

Výjimky nebudou povolovány:

- a) pro zvířata starší 4 týdnů, pokud je chovatel nakoupil z důvodu rozšíření stáda;
- b) pro velké skupiny dospělých zvířat.

Platnost výjimky na odrohování koz:

V případě kladného rozhodnutí se výjimka na odrohování nebo tlumení růstu rohů kůzlat do stáří 4 týdnů uděluje s platností ode dne doručení žádosti na MZe nejdéle na 5 let. U dospělých zvířat půjde o individuální posouzení každého případu a v případě udělení bude platnost výjimky udělena nejdéle na 1 rok ode dne doručení žádosti na MZe.

Poznámka k odrohování:

Součástí každé žádosti o odrohování musí být udání důvodu nezbytnosti, proč vyjmenovaný zásah chce chovatel provádět. V případě dospělých zvířat navíc také kompletní chovatelský plán, jak bude postupovat, aby v budoucnu nemusel provádět odrohování dospělých zvířat. Zárok u zvířat mladších 4 (12) týdnů provede kvalifikovaný personál. Zárok u zvířat starších 4 (12) týdnů provede pouze osoba odborně způsobilá podle § 59 zákona o veterinární péči č. 166/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a za použití vhodné anestezie. Při přechodu na bezrohé stádo bude odrohování dospělých zvířat umožněno každé ekofarmě pouze jednou, pro další žádosti nebude již výjimka udělena. Zárok musí být v souladu se zákonem č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

Při odrohování zvířat starších 4 týdnů, resp. 12 týdnů je nutné doložit počet zvířat, kategorii, datum narození a čísla ušních známek (čísla ušních známek je zároveň nutné zaslat elektronicky na e-mail: ekologickezemedelstvi@mze.cz).

II. Kupírování ocásků u ovcí

Cíl: Minimalizovat kupírování jatečných jehňat a zakázat kupírování jehňat starších 8 dnů.

U žádosti na kupírování ocásků ovcí, kterým může být výjimka udělena, budou zohledňována následující kritéria žádosti:

- a) zvířata jsou určena k dalšímu chovu nebo k plemenitbě;
- b) v době kupírování ocásků nejsou zvířata starší 8 dnů.

Výjimky nebudou povolovány:

- a) pro zvířata chovaná k jatečným účelům;
- b) pro zvířata starší 8 dní.

Poznámka:

Kupírování ocásků musí být provedeno do 8 dní stáří zvířete. Zárok musí být v souladu se zákonem č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

Platnost výjimky:

V případě kladného rozhodnutí se výjimka uděluje s platností ode dne doručení žádosti na MZe nejdéle na 5 let.

III. Kupírování ocásků a ořezávání zubů selat a ořezávání zobáků drůbeže

☛ Kupírování ocásků selat

Výjimky se neudělují.

☛ Ořezávání zubů selat

Výjimky budou udělovány pouze na obrušování zubů. Nepovoluje se ořezávání, štípání zubů. Nejvhodnějším věkem pro zákrok je ihned po narození selat.

Platnost výjimky:

V případě kladného rozhodnutí se výjimka na obrušování zubů uděluje s platností ode dne doručení žádosti na MZe nejdéle na 5 let.

☛ Ořezávání zobáků drůbeže

Výjimky se neudělují.

Náležitosti všech žádostí o udělení výjimky pro zásahy na zvířatech:

- a) odůvodnění nezbytnosti provádět zvířatům zásahy, způsobující jim utrpení;
- b) registrační číslo hospodářství, na které je výjimka požadována;
- c) kolek v hodnotě 1.000,- Kč.

c. Katastrofické události

Cíl: Umožnit ekologickým zemědělcům překonat škody způsobené přírodními nebo jinými katastrofickými událostmi, aniž by museli ukončit ekologické zemědělství.

Právní předpis: Článek 47 (NK č. 889/2008)

„Příslušný orgán může dočasně povolit:

- a) obnovu nebo opětovné vytvoření stáda nebo hejna zvířaty mimo ekologický chov v případě vysoké úmrtnosti zvířat způsobené nemocí nebo katastrofickými událostmi, pokud nejsou k dispozici ekologicky chovaná zvířata;
- b) opětovné vytvoření včelínů s včelami mimo ekologický chov v případě vysoké úmrtnosti včel způsobené nemocí nebo katastrofickými událostmi, pokud nejsou k dispozici ekologické včelíny;
- c) používání jiných než ekologických krmiv po omezenou dobu a v souvislosti s konkrétní oblastí jednotlivými hospodářskými subjekty v případě ztráty na produkci píce, nebo jsou-li uvalena omezení, zejména následkem výjimečných meteorologických podmínek, vzplanutí nakažlivých chorob, kontaminace toxickými látkami nebo následkem ohně;
- d) krmení včel medem, cukrem nebo cukrovým sirupem z ekologické produkce v případě dlouhotrvajících výjimečných povětrnostních podmínek nebo katastrofických událostí, které omezují produkci nektaru a medovice;
- e) použití oxidu siřičitého o maximálním obsahu stanoveném podle přílohy I B nařízení (ES) č. 606/2009, jestliže výjimečné klimatické podmínky daného roku sklizně poškodí zdravotní stav ekologických hroznů v konkrétní zeměpisné oblasti v důsledku závažného napadení bakteriemi nebo houbami, což nutí vinaře k získání srovnatelného konečného produktu použít větší množství oxidu siřičitého než v předchozích letech.

Po udělení souhlasu příslušným orgánem si jednotlivé hospodářské subjekty uchovávají osvědčení o uplatnění výše uvedených výjimek. Členské státy informují ostatní členské státy a Komisi o výjimkách, které udělily podle prvního pododstavce písm. c) a e).“

Poznámka:

Žadatel musí v žádosti doložit přesvědčivé důkazy o rozsahu a místě katastrofy, která postihla jeho ekologický podnik. Vhodnými doklady jsou vyjádření nebo doporučení místní samosprávy, Policie ČR, Hasičského záchranného sboru, Krajské veterinární správy, Státní rostlinolékařské správy, Českého hydrometeorologického ústavu apod. Vhodné je doložit žádost fotodokumentací a popisem rozsahu škod a specifikací celkových potřeb obnovy hospodaření (zvířata – druhy, kategorie, kusy; krmiva – druhy, množství atd.). Žadatel také musí uvést časový plán obnovy ekologického režimu hospodaření po katastrofě, popis dočasných opatření k tomu, aby ekologická produkce mohla pokračovat,

a dobu platnosti výjimky, o kterou žádá. Produkci chovu zvířat, kterým budou zkrmována konvenční krmiva, lze uvádět do oběhu s odkazy na ekologické zemědělství až po uplynutí minimální doby chovu podle čl. 38 nařízení Komise (ES) č. 889/2008, která začne běžet po ukončení zkrmování konvenčních krmiv.

V případě **katastrofických událostí velkého rozsahu** může být MZe udělena generální výjimka pro celou zasaženou oblast (např. povodně a jiné klimatické extrémny, nebezpečné nákazy apod.). To platí vždy pro **použití oxidu siřičitého** podle písm. e) čl. 47, kdy na základě stanoviska EKOVIN, Svaz integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o.s. bude vydáno **plošné povolení** na zasaženou oblast. Není tedy nutné jednotlivě žádat o výjimku.

Výjimky na katastrofické události nejsou zpoplatněny.

Náležitosti žádosti:

- a) specifikace katastrofické události včetně dokladu prokazujícího rozsah, místo a typ katastrofy;
- b) předmět žádosti:
 - nákup konvenčních zvířat, včelstev (počet, druh, plemeno, kategorie, počet včelstev),
 - nákup konvenčních krmiv, pícnin (druh a počet zvířat, kterým budou krmiva nebo pícniny podávány, množství, druh, délka období pro jejich použití),
 - krmení včel medem, cukrem nebo cukrovým sirupem z ekologické produkce (počet včelstev, množství krmiva, délka období pro jejich použití);
- c) registrační číslo hospodářství, na které je výjimka požadována.

Výjimky nebudou udělovány:

- a) pokud se v průběhu správního řízení prokáže, že škody je možno nahradit ze zdrojů ekologického zemědělství;
- b) pokud nebude katastrofická událost dostatečně prokázána.

Platnost výjimky:

V případě kladného rozhodnutí se výjimka uděluje s platností ode dne doručení žádosti na MZe na požadovanou dobu přiměřeně k rozsahu katastrofy.

d. Nákup zvířat na ekologickou farmu

Na farmu registrovanou v systému ekologického hospodaření, ať už je v přechodném období nebo je již certifikovaná (pro oba typy dále jen „ekofarma“), je možné přivést zvířata:

1. ekologická (zvířata z již certifikované ekologické farmy – bez jakéhokoliv omezení);
2. v přechodném období (zvířata z farmy v přechodném období – viz níže);
3. konvenční (zvířata z konvenční farmy – viz níže).

Prioritou je odchovávat všechna zvířata na ekofarmě, nicméně v některých případech je možné přivést na ekofarmu zvířata z jiných podniků. Ekologický zemědělec vždy přednostně volí ekologická zvířata, pak zvířata z přechodného období a teprve pokud neuspěje, je možné přivést na ekofarmu pro účely plemenitby zvířata konvenční. Ekologická zvířata je možné na ekofarmu přivést v neomezeném počtu, věku a kategoriích. Pro nákupy zvířat z farem v přechodném období a z konvenčních farem platí následující podmínky:

I. Zvířata z konvenční farmy

Drůbež

Cíl: Umožnit ekologickým chovatelům drůbeže nákup zástavové drůbeže.

Právní předpis: Článek 42 (NK č. 889/2008)

„Pokud se uplatňují podmínky stanovené v čl. 22 odst. 2 písm. b) nařízení (ES) č. 834/2007, a s předchozím povolením příslušného orgánu,

a) lze při nedostatečném množství ekologicky chované drůbeže v případě, že se hejno tvoří nově, obnovuje se nebo se vytváří opětovně, do jednotky ekologické produkce přivést drůbež mimo ekologický chov, pokud jsou kuřice určené k produkci vajec a drůbež chovaná na maso mladší tří dnů;

b) lze do 31. prosince 2014 přivést do jednotky živočišné ekologické produkce kuřice určené k produkci vajec mimo ekologický chov, které jsou mladší 18 týdnů, pokud není dostatek ekologicky chovaných kuřic a pokud jsou splněna ustanovení kapitoly 2 oddílů 3 a 4.“

Poznámka:

Na nákup konvenční drůbeže pro obnovu nebo vytvoření hejna je nutné vždy nejprve požádat o udělení výjimky na MZe. Počet zvířat z konvenčního chovu přivedených na ekofarmu není omezen, pouze platí podmínka věku **do 3 dnů u drůbeže chované na maso a do 31. 12. 2014** je možné přivést na ekofarmu **kuřice určené k produkci vajec mladší 18 týdnů**. Na všechna přivedená zvířata z konvenčního hospodářství a na produkty těchto zvířat musí být dodrženo období minimální doby chovu podle článku 38 NK č. 889/2008, které je definováno takto:

- Drůbež chovaná na maso: 10 týdnů
- Drůbež určená k produkci vajec: 6 týdnů.

Náležitosti žádosti:

- a) druh zvířat a jejich produkční (užitkový) směr (maso – vejce);
- b) registrační číslo hospodářství, na které je výjimka požadována;
- c) kolek v hodnotě 1.000,- Kč.

Platnost výjimky:

V případě kladného rozhodnutí se výjimka uděluje s platností ode dne doručení žádosti na MZe nejdéle na 5 let a u kuřic určených k produkci vajec mladších 18 týdnů se výjimka uděluje do 31. 12. 2014.

Savci

Cíl: Umožnit ekologickým chovatelům v případě potřeby pružný a rychlý rozvoj chovu a

zvýšení stavu samic v základním stádě⁵.

Právní předpis: Článek 9 odst. 1 (NK č. 889/2008)

V souladu s čl. 14 odst. 1 písm. a) bodem ii) nařízení (ES) č. 834/2007 lze pro účely plemenitby zavádět do zemědělského podniku zvířata mimo ekologický chov pouze v případě, že množství ekologicky chovaných zvířat je nedostatečné, a s výhradou podmínek stanovených v odstavcích 2 až 5 tohoto článku.

Poznámka:

Konvenční zvířata je možné přivádět na ekofarmu pouze pro účely chovu, a to při vytváření nového stáda, při obnově stáda, při rozšíření ekofarmy, při změně plemene, při zavádění nového druhu živočišné produkce, nebo pokud se jedná o plemena zařazená do Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství.

⁵ Základní stádo tvoří v případě skotu samice starší 24 měsíců, v případě malých přežvýkavců samice starší 12 měsíců, v případě koní samice starší 36 měsíců a v případě prasat chovné prasnice starší 6 měsíců.

V případě nákupu konvenčních savců mohou nastat následující situace:

- *Utváření nového stáda:* bez nutnosti žádat o výjimku
- *Obnova stáda:* Základní procenta obnovy stáda – bez nutnosti žádat o výjimku
Zvýšení procent obnovy stáda – nutnost požádat o výjimku
- *Plemenní samci:* bez nutnosti žádat o výjimku

Utváření nového stáda

Cíl: Umožnit ekologickým chovatelům pro účely chovu vytvoření nového stáda z neekologických zvířat, pokud nejsou k dispozici zvířata z ekologických chovů.

Právní předpis: Článek 9 odst. 2 (NK č. 889/2008)

„V případě, že se **utváří nové stádo**, musejí být mladí savci mimo ekologický chov chováni v souladu s pravidly ekologické produkce ihned po odstavu. Kromě toho v den, kdy jsou zvířata zařazena do stáda, platí tato omezení:

- a) buvoli, telata a hříbata musejí být mladší šesti měsíců;**
- b) jehňata a kůzlata musejí být mladší 60 dnů;**
- c) selata musejí vážit méně než 35 kg.“**

Poznámka:

Utvářením nového chovného stáda se rozumí zavádění nového druhu zvířat na ekofarmu nebo vytvoření nového stáda stejného druhu již chovaných zvířat. Na nově utvořené stádo a na produkty těchto zvířat je nutné dodržet období minimální doby chovu podle výše uvedeného článku 38 NK č. 889/2008, které však nesmí být kratší než přechodné období celé ekofarmy a u jednotlivých zvířat je definováno takto:

- Koňovití a skot, včetně druhů buvol domácí a bizon určených k produkci masa 12 měsíců (alespoň po dobu $\frac{3}{4}$ jejich života)
- Malí přežvýkavci, prasata a zvířata chovaná na mléko 6 měsíců.

Při dodržení výše uvedených podmínek, se na nákup zvířat mimo ekologický chov určených k vytvoření nového stáda **nežádá o výjimku**.

Obnova stáda

Z důvodu obnovy stáda je možné na ekofarmu přivést dospělá zvířata určená k reprodukci z konvenčních chovů. Jedná se o dospělé savce, a to plemenné **samce i dosud nerodící samice**. Po přivedení na ekofarmu se následně chovají v souladu s pravidly ekologické produkce. Pro všechna konvenční zvířata takto přivedená na ekofarmu a na produkty těchto zvířat je nutné dodržet období minimální doby chovu podle článku 38 nařízení Komise (ES) č. 889/2008, které však nesmí být kratší než přechodné období celé ekofarmy a u jednotlivých zvířat je definováno takto:

- Koňovití a skot, včetně druhů buvol domácí a bizon určených k produkci masa 12 měsíců (alespoň po dobu $\frac{3}{4}$ jejich života)
- Malí přežvýkavci, prasata a zvířata chovaná na mléko 6 měsíců

Základní procenta obnovy stáda

Právní předpis: Článek 9 odst. 3 (NK č. 889/2008)

„Dospělí savci mimo ekologický chov, a to samci i dosud nerodící samice, určení pro obnovu stáda se následně chovají v souladu s pravidly ekologické produkce. Kromě toho počet samic podléhá těmto omezením za rok:

- a)** samice maximálně do výše 10 % počtu dospělých koňovitých nebo skotu, včetně druhů buvol domácí a bizon, a 20 % počtu dospělých prasat, ovcí a koz;
- b)** v případě jednotek s méně než deseti kusy koňovitých nebo skotu nebo s méně než pěti kusy prasat, ovcí či koz je výše uvedená obnova omezena na maximálně jedno zvíře ročně.

V roce 2012 bude proveden přezkum ustanovení tohoto odstavce za účelem jeho postupného zrušení.“

Poznámka:

Pokud jsou na ekofarmu přiváděna konvenční zvířata do 10 %, resp. do 20 % samic základního stáda, nebo max. 1 zvíře u malých jednotek, **nežádá se o výjimku** na jejich nákup. Výše uvedená procenta se počítají z aktuálního stavu zvířat v základním stádě ve stáří nad 24 měsíců u skotu, nad 12 měsíců u malých přežvýkavců, nad 6 měsíců u prasat a nad 36 měsíců u koní. Množství zvířat, které tato procenta znamenají, je možné přivést na ekofarmu v průběhu **jednoho kalendářního roku** (od 1. 1. do 31. 12.). To znamená, že den prvního nákupu zvířat v kalendářním roce je zároveň dnem výpočet procent ze stavu samic v základním stádě na celý rok. Podnik si musí uchovat ke kontrole podklady, které mu sloužily k výpočtu. V případě nejasností při výpočtu % zvířat kontaktujte oddělení ekologického zemědělství na MZe, tel. 221812025.

Zvýšení procent obnovy stáda**Právní předpis:** Článek 9 odst. 4 (NK č. 889/2008)

„Procenta uvedená v odstavci 3 mohou být zvýšena až na 40 % na základě předchozího povolení příslušného orgánu, a to v následujících zvláštních případech:

- a) *při podstatném rozšíření zemědělského podniku;*
- b) *při změně plemene;*
- c) *při zavádění nového druhu živočišné produkce;*
- d) *pokud hrozí nebezpečí ztráty plemen pro zemědělskou produkci podle přílohy IV nařízení Komise (ES) č. 1974/2006 (1) a v takovém případě musejí být zvířata těchto plemen bezpodmínečně již rodící.“ (Chybný překlad z anglické verze – zvířata nemusejí být rodící, mohou to být i např. jalovice!)*

Poznámka:

Pokud chce ekologický podnikatel přivést na ekofarmu více konvenčních zvířat, než povoluje odst. 3 článku 9 (v množství mezi 10 %, resp. 20 % a 40 % samic základního stáda), **musí požádat na MZe o udělení výjimky**. Výše uvedená procenta se počítají ze stavu zvířat v základním stádě ke dni doručení žádosti na MZe. Výjimka bude udělena na maximální počet zvířat (do výše 40 % samic v základním stádě), která lze v průběhu

uvedeného kalendářního roku nakoupit z konvenčního chovu. Opět se musí jednat pouze o dosud nerodící samice, pouze v případě, že se jedná o plemena zařazená do Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství mohou být na ekofarmu přivedeny dosud nerodící i již rodící samice.

Zaváděním nového druhu živočišné produkce podle písm. c) článku 9 odst. 4 se rozumí např. situace, kdy zemědělec chová mléčný skot a chce rozšířit živočišnou produkci také na masný skot. V tomto případě může nakoupit masný skot až do výše 40 % stavu základního stáda mléčného skotu.

Náležitosti žádosti:

- a) registrační číslo hospodářství, na které je výjimka požadována;
- b) počet aktuálně chovaných samic v základním stádě;
- c) kolek v hodnotě 1.000,- Kč.

Platnost výjimky:

V případě kladného rozhodnutí bude platnost výjimky vždy ode dne doručení žádosti na MZe do 31. 12. příslušného kalendářního roku.

Plemenní samci

Plemenné samce je možné přivést z konvenčního chovu na ekofarmu kdykoliv, aniž by muselo být žádáno o výjimku.

II. Zvířata z farmy v přechodném období

Legislativa ekologického zemědělství nezná pojem „zvíře z přechodného období“, nicméně ani neomezuje přivedení takových zvířat na ekofarmu. Musí však být dodržena následující pravidla:

Zvířata narozená na farmě v PO

Z farmy v přechodném období je možné **bez předem udělené výjimky** přivést na ekofarmu pouze zvířata, která byla narozena na farmě již v průběhu přechodného období. Není tedy možné přivést na ekofarmu zvířata, která byla nejdříve konvenční a pak společně s farmou přešla do přechodného období. Zvířatům narozeným na farmě v PO bude na nové ekofarmě ode dne přivedení zvířat na farmu stanoveno nové období minimální doby chovu podle článku 38 nařízení Komise (ES) č. 889/2008, které však nesmí být kratší než přechodné období celé ekofarmy a u jednotlivých zvířat je definováno takto:

- Koňovití a skot, včetně druhů buvol domácí a bizon určených k produkci masa 12 měsíců (alespoň po dobu $\frac{3}{4}$ jejich života)
- Malí přežvýkavci, prasata a zvířata chovaná na mléko 6 měsíců

Zvířata narozená na farmě v přechodném období je možné přivést jak na farmu v přechodném období, tak na již certifikovanou ekologickou farmu. Na tyto nákupy se **nežádá o výjimku**. Je možné přivést zvířata v jakémkoliv množství, věku a pohlaví. Původ nakupovaných zvířat (zda se jedná o zvířata z přechodného období narozená na farmě) nakupující ověří z průvodního listu zvířete (datum narození) a z rozhodnutí o registraci prodávající farmy do systému ekologického zemědělství (datum registrace), datum registrace lze případně také ověřit v Registru ekologických podnikatelů <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/>. Pokud se nebude jednat o zvířata narozená na farmě v přechodném období, bude jejich nákup na ekofarmu posuzován jako nákup konvenčních zvířat s náležitými sankcemi.

Zvířata původně konvenční

Zvířata z farmy v přechodném období, která byla původně konvenční, a teprve vstupem farmy do režimu ekologického zemědělství začalo zvířatům přechodné období, nebo byla v průběhu přechodného období farmy nakoupena z konvenční farmy, jsou považována za **konvenční** a je nutné dodržovat pravidla přivedení konvenčních zvířat na ekofarmu podle článku 9 NK č. 889/2008 (odstavec 2.6.1 tohoto metodického pokynu).

Pro přivedení dosud nerodících samic v množství mezi 10 %, resp. 20 % a 40 % **je nutné si před jejich nákupem požádat o výjimku** (článek 9 odst. 4 NK č. 889/2008).

Konvenčním zvířatům bude na nové ekofarmě stanoveno období minimální doby chovu podle článku 38 nařízení Komise (ES) č. 889/2008, které však nesmí být kratší než přechodné období celé ekofarmy a u jednotlivých zvířat je definováno takto:

- Koňovití a skot, včetně druhů buvol domácí a bizon určených k produkci masa 12 měsíců (alespoň po dobu $\frac{3}{4}$ jejich života)
- Malí přežvýkavci, prasata a zvířata chovaná na mléko 6 měsíců

Náležitosti žádosti:

- a) důvod nákupu konvenčních zvířat;
- b) registrační číslo hospodářství, na které je výjimka požadována;
- c) kolek v hodnotě 1.000,- Kč.

Platnost výjimky:

V případě kladného rozhodnutí se výjimka uděluje s platností ode dne doručení žádosti na MZe do 31. 12. příslušného kalendářního roku.

III. Zvířata přesahující povolený věk, množství nebo účel chovu

Koně

Dospělé konvenční koně, kteří nejsou určeni k produkci masa, případně mléka, je možné na ekologickou farmu přivést **bez nutnosti žádat o výjimku**. Ode dne přivedení těchto zvířat musí však být chována podle zásad ekologického zemědělství. Přivedení těchto zvířat je nutné nahlásit příslušné kontrolní organizaci.

Skot, malí přežvýkavci, buvol domácí a bizon, prasata, drůbež

V ojedinělých případech, kdy ekologický zemědělec např. z důvodu rušení stáda na sousední konvenční farmě má možnost toto stádo dospělých zvířat převzít, je možné tak učinit. Nicméně je nutné, aby všem zvířatům stejného druhu (nově přivedeným i již přítomným na ekofarmě) a produkčního zaměření (např. všem dojnícím) bylo ode dne přivedení konvenčních zvířat na ekofarmu stanoveno nové období minimální doby chovu podle článku 38 nařízení Komise (ES) č. 889/2008, které však nesmí být kratší než přechodné období celé ekofarmy. To samé platí i pro nákup konvenčních zvířat v množství přesahujícím 40% stavu základního stáda, přivedení konvenčních zvířat nad 10% stavu základního stáda bez výjimky a pro přivedení konvenčních zvířat, která nejsou určena k plemenitbě nebo pro obnovu stáda, nýbrž na výkrm, pro přivedení konvenční drůbeže bez předem udělené výjimky atd. V těchto případech je potřeba vždy neprodleně informovat příslušnou kontrolní organizaci a opakované případy budou považovány za porušení podmínek ekologického zemědělství a za správní delikt podle § 33a odst. 1 písm. o) zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství.

e. Souběžná živočišná produkce

Cíl: Umožnit zemědělským podnikům provádějícím výzkum nebo formální vzdělávání chov zvířat současně v konvenčním i ekologickém režimu.

Právní předpis: Článek 40 odst. 2 (NK č. 889/2008)

„Příslušný orgán může povolit zemědělským podnikům uskutečňujícím zemědělský výzkum nebo formální vzdělávání chov ekologicky chovaných hospodářských zvířat a chov hospodářských zvířat mimo ekologický chov stejného živočišného druhu, pokud jsou splněny tyto podmínky:

- a)** byla přijata vhodná opatření předem oznámená kontrolnímu orgánu nebo subjektu s cílem zajistit stálé oddělení hospodářských zvířat, živočišných produktů, statkových hnojiv a krmiv z každé jednotky;
- b)** producent informuje kontrolní orgán nebo subjekt předem o jakémkoli dodání nebo prodeji hospodářských zvířat nebo živočišných produktů;

- c) *hospodářský subjekt ohlásí kontrolnímu orgánu nebo subjektu přesná množství vyprodukovaná v jednotkách a všechny vlastnosti umožňující identifikaci produktů a potvrdí, že byla provedena opatření na oddělení produktů.“*

V podniku, který provádí zemědělský výzkum nebo formální vzdělávání, je možné chovat zvířata stejného živočišného druhu současně v ekologickém i konvenčním režimu. Pro tuto činnost je nutné podat na MZe žádost o udělení výjimky a splnit níže podmínky.

Výjimky mohou být udělovány:

- a) pokud žadatel doloží doklad o provádění státem schváleného a/nebo financovaného výzkumu nebo vzdělávání (např. Smlouva s MZe, NAZV, MŠMT, Operační programy Strukturálních fondů ES), ze kterého vyplývá potřeba provozovat ekologickou a konvenční produkční jednotku a chovat stejné druhy hospodářských zvířat;
- b) pokud je žadatel výslovně v tomto dokladu uveden jako vykonavatel výzkumu nebo vzdělávání, s jasně stanovenými rolemi a kompetencemi;
- c) pokud žadatel již před podáním žádosti o výjimku přijal vhodná opatření a předem je oznámil kontrolnímu subjektu s cílem zajistit stálé oddělení hospodářských zvířat, živočišných produktů, statkových hnojiv a krmiv z každé jednotky (stanovisko příslušného kontrolního subjektu bude součástí žádosti);

Podmínky, které musí žadatel dodržovat v průběhu platnosti udělené výjimky:

- a) žadatel musí předem informovat kontrolní subjekt o jakémkoli dodání nebo prodeji hospodářských zvířat nebo živočišných produktů;
- b) žadatel musí hlásit kontrolnímu subjektu přesná množství vyprodukovaná v jednotkách a všechny vlastnosti umožňující identifikaci produktů a potvrdí, že byla provedena opatření na oddělení produktů.

Náležitosti žádosti:

- a) číslo hospodářství, na které je výjimka požadována;
- b) druh souběžně chovaných zvířat;
- c) doklad o provádění státem schváleného a/nebo financovaného výzkumu nebo vzdělávání;
- d) stanovisko příslušné kontrolní organizace;
- e) kolek v hodnotě 1.000,- Kč.

Platnost výjimky:

V případě kladného rozhodnutí se výjimka uděluje s platností ode dne doručení žádosti na MZe po dobu trvání výzkumu nebo vzdělávání, maximálně však na 1 rok.

Poznámka:

Souběžnou produkci je možné po dodržení podmínek v článku 40 odst. 1 NK č. 889/2008 provozovat také v rostlinné výrobě. Na tento typ souběhu **se nežadá o výjimku na MZe**, ale musí být provozován pouze v tomto zaměření:

- v případě produkce víceletých píceň, které vyžadují vegetační období alespoň tři roky, kdy nelze snadno odlišit odrůdy;
- v případě oblastí určených pro zemědělský výzkum nebo formální vzdělávání schválené příslušným orgánem (např. smlouva s MZe, NAZV, MŠMT, Operační programy Strukturálních fondů ES, apod.);
- v případě produkce osiva, vegetativního rozmnožovacího materiálu a transplantů;
- v případě pastvin využívaných pouze pro pastvu.

Provozování souběžné produkce v rostlinné výrobě v oblastech určených pro zemědělský výzkum nebo formální vzdělávání schválené příslušným orgánem (čl. 40 odst. 1 písm. b)) se rozumí situace, kdy ekofarma se souběhem je součástí schváleného a/nebo financovaného výzkumu nebo vzdělávání. Jedná se např. o smlouvu s MZe, projekty

NAZV, MŠMT, Operační programy Strukturálních fondů ES atd.), ze kterých vyplývá potřeba provozovat ekologickou a konvenční produkční jednotku a pěstovat stejné druhy rostlinných produktů. Takový podnik musí být výslovně v tomto dokladu uveden jako vykonavatel výzkumu nebo vzdělávání, s jasně stanovenými rolemi a kompetencemi. Plnění těchto podmínek ověřuje příslušná kontrolní organizace.

f. Použití syntetických vitaminů A, D a E pro přežvýkavce

Cíl: Optimalizace zdravotního stavu a užitkovosti přežvýkavců v EZ, zejména imunity, reprodukce a metabolismu základních prvků

Právní předpis: Příloha 6, část I.I. a) (NK č. 889/2008)

„Syntetické vitaminy A, D a E shodné s přírodními vitaminy pro přežvýkavce po předchozím povolení příslušného orgánu členského státu na základě posouzení možnosti, že by ekologicky chovaní přežvýkavci získali potřebná množství uvedených vitaminů v krmných dávkách.“

Poznámka:

Pokud jsou vitaminy A, D a E podány veterinárním lékařem z důvodu posílení životaschopnosti mláďat po narození a v období mléčné výživy nebo jako součást léčby, nejsou tyto vitaminy předmětem žádosti o výjimku a je možné je ihned v případě potřeby použít.

Náležitosti žádosti:

- a) číslo/a hospodářství, na které/á je výjimka požadována;
- b) kolek v hodnotě 1.000,- Kč.

Platnost výjimky:

V případě kladného rozhodnutí se výjimka uděluje s platností ode dne doručení žádosti na MZe na 5 let.

g. Povolení složek potravin zemědělského původu nezískaných z ekologického zemědělství

Cíl: Podpořit výrobu biopotravin

Právní předpis: Článek 29 odst. I (NK č. 889/2008)

„I. Pokud není složka zemědělského původu zařazena do přílohy IX tohoto nařízení⁶, může být použita pouze za těchto podmínek:

- a) hospodářský subjekt poskytl příslušnému orgánu členského státu všechny potřebné důkazy prokazující, že se daná složka neprodukuje ve Společenství v dostatečném množství v souladu s pravidly ekologické produkce ani, že nemůže být dovážena ze třetích zemí;*
- b) příslušný orgán členského státu přechodně povolil používání po dobu nejvýše dvanácti měsíců poté, co si ověřil, že hospodářský subjekt navázal nezbytné kontakty s dodavateli ve Společenství, aby se ujistil o nedostupnosti dotyčných složek v požadované jakosti;*
- c) nebylo přijato žádné rozhodnutí podle odstavců 3 nebo 4⁷ o zrušení povolení uděleného pro určitou složku.*

Členský stát může povolení podle písmene b) prodloužit maximálně třikrát vždy o dvanáct měsíců.“

Výjimky mohou být udělovány žadatelům za těchto podmínek:

- požadovaná složka se nevyskytuje v příloze IX nařízení Komise (ES) č. 889/2008;
- žadatel dostatečně doložil, že se daná složka neprodukuje v EU v dostatečném množství v souladu s pravidly ekologické produkce ani, že nemůže být dovážena ze třetích zemí.

Náležitosti žádosti:

- a)** kontakty na všechny dodavatele nebo výrobce dané složky v EU a jejich potvrzení, že složku neprodukují v souladu s pravidly ekologické produkce nebo že ji nemají v dostatečném množství nebo v požadované jakosti;

⁶ NK č. 889/2008

⁷ NK č. 889/2008, článek 29

- b) potvrzení, že daná složka nemůže být dovážena ze třetích zemí;
- c) název složky a požadavky na jakost;
- d) druh produktů, pro jejichž přípravu je daná složka nezbytná;
- e) požadovaná množství a odůvodnění pro tato množství;
- f) důvody a očekávaná doba nedostatku;
- g) kolek v hodnotě 1.000,- Kč.

Platnost výjimky:

V případě kladného rozhodnutí se výjimka uděluje s platností ode dne doručení žádosti na MZe na 1 rok.

3. Postup při udělování výjimky

1. Žadatel vyplní příslušnou žádost o udělení výjimky, včetně všech předepsaných náležitostí. Formuláře na žádosti jsou ke stažení na adrese: <http://eagri.cz/public/eagri/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/metodicke-pokyny/>
2. Podepsaná žádost **včetně kolků**, pokud je výjimka zpoplatněna, bude zaslána písemnou formou na Ministerstvo zemědělství v Praze, odbor environmentální a ekologického zemědělství.
3. Ministerstvo zemědělství posoudí žádost a v souladu s článkem 22 NR č. 834/2007 a se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, a do 30 dnů od doručení žádosti rozhodne o udělení nebo zamítnutí výjimky.
4. Při podání neúplné žádosti bude žadatel vyzván k doplnění informací ve stanoveném termínu, pokud tak neučiní, bude řízení o udělení výjimky dle § 66 správního řádu zastaveno.
5. Rozhodnutí o udělení nebo zamítnutí výjimky bude zasláno zpět žadateli.
6. Proti rozhodnutí má žadatel možnost se odvolat k rozkladové komisi ministra zemědělství ve lhůtě do 15 dnů ode dne jeho doručení (podle zákona

č. 500/2004 Sb., správní řád) prostřednictvím Ministerstva zemědělství, Těšnov 17, 117 05 Praha I.

7. V případě naléhavého udělení výjimky je možné zaslat naskenovanou žádost v elektronické podobě na adresu: ekologickezemedelstvi@mze.cz a následně také podepsaný originál zaslat v písemné formě.

Poznámka:

Pro každý druh výjimky musí být podána samostatná žádost o výjimku. Pokud je žádáno o dvě různé výjimky podle stejného článku nařízení, např. kupírování ocásků a odrohování (článek 18), podává se pouze jedna žádost a výjimka bude udělena jedním rozhodnutím.

Adresa pro doručení žádosti o výjimku:

Ministerstvo zemědělství ČR

Odbor environmentální a ekologického zemědělství

Těšnov 17

117 05 Praha I

4. Závěrečná ustanovení

1. Metodický pokyn č. 5/2012 s č.j. 151251/2012-MZE-17252 je novelou metodického pokynu č. 5/2012 s č.j. 128864/2012-MZE-17252.
2. Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dnem 1. 9. 2012.

Ing. Petr Jílek

ředitel odboru environmentálního
a ekologického zemědělství

Ministerstvo zemědělství

Metodický pokyn č. 6/2012

kterým se vymezuje pojem „region“ ve vztahu k prováděcímu nařízení Komise č. 505/2012,

ze dne 14. června 2012, kterým se mění a opravuje nařízení (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu

Č. j.: 128275/2012-MZE-17252

Určeno:

Ekologickým zemědělcům

K využití:

Kontrolním subjektům (KEZ o.p.s., Biokont CZ, s.r.o., ABCERT AG, organizační složka, BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.)

Kontrolnímu orgánu (ÚKZÚZ)

Právní úprava

Právní předpis: Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a Zákon č. 242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Cíl: Původ ekologických krmiv

Článek 19 nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ve znění úpravy prováděcím nařízením Komise (EU) č. 505/2012:

„Krmiva z vlastního zemědělského podniku nebo z jiných zdrojů

1. *V případě býložravců, s výjimkou období, kdy s výhradou čl. 17 odst. 4 každoročně dochází k sezónnímu přesunu zvířat, pochází nejméně 60% krmiva z dané zemědělské jednotky nebo v případě, že to není proveditelné, se krmivo vyprodukuje ve spolupráci s jinými ekologickými hospodářstvími z téhož regionu.*
2. *V případě prasat a drůbeže pochází nejméně 20 % krmiva z dané zemědělské jednotky nebo v případě, že to není proveditelné, se krmivo vyprodukuje v tomtéž regionu ve spolupráci s jinými ekologickými hospodářstvími nebo provozovateli krmivářských podniků.“*

Pojmem „region“ je myšlena oblast, ze které je ekonomické a ekologické dovážet krmiva, a to s přihlédnutím k faktorům dostupnosti, ekonomické soutěže a racionálnosti dopravní vertikály. Z tohoto důvodu se pro ekologické chovatele České republiky považuje za „region“ území států Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Rakousko, a německé spolkové země Bavorsko a Sasko, z Polské republiky pak vojvodství Dolnoslezské, Opolské, Slezské a Malopolské.

Závěrečná ustanovení

Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dne 31. 8. 2012.

Ing. Petr Jílek

ředitel odboru environmentálního
a ekologického zemědělství
Ministerstvo zemědělství

Metodický pokyn č. 7/2012

kterým se stanovují specifická pravidla pro současnou produkci ekologicky chovaných hospodářských zvířat a hospodářských zvířat mimo ekologický chov

Č.j.: 187527/2012-MZE-17252

Určeno:

Ekologickým zemědělcům

K využití:

Kontrolním subjektům (KEZ o.p.s., Biokont CZ, s.r.o., ABCERT AG, organizační složka, BUREAUVERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.)
Kontrolnímu orgánu (ÚKZÚZ)

Právní úprava

Právní předpis: Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a Zákon č. 242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Cíl: Chov zvířat nepocházejících z ekologické produkce

Legislativa ekologického zemědělství umožňuje hospodářským subjektům podnikajícím v ekologickém zemědělství chovat současně zvířata v systému ekologického zemědělství a konvenčním způsobem. Musí však být splněny podmínky uvedené v článku 17 nařízení Komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91 /dále jen „NK č. 889/2008“/.

1. Oddělení chovu

Článek 17 odst. 1 NK č. 889/2008:

„Hospodářská zvířata mimo ekologický chov jsou v zemědělském podniku přípustná za podmínky, že jsou chována v jednotkách, jejichž budovy a pozemky jsou jasně odděleny od jednotek produkujících v souladu s pravidly ekologické produkce a že se jedná o odlišné živočišné druhy.“

Zemědělský podnik se může rozhodnout, že bude rozdělen do dvou provozních jednotek – ekologické a konvenční. Konvenční jednotka, její pozemky, budovy a zvířata, musí však být zřetelně a jasně oddělena od ekologické jednotky. Navíc není povoleno v těchto jednotkách chovat stejný druh zvířat, a to ani v případě, že se jedná o odlišnou užitkovost, např. u skotu o masnou a mléčnou. Pokud zemědělský podnik není schopen tyto podmínky splnit a zřetelně obě jednotky od sebe oddělit, není takový souběh možný a může to být považováno za správní delikt podle § 33a odst. 1 písm. m) zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství /dále jen „zákon o ekologickém zemědělství“/.

2. Používání ekologických pastvin konvenčními zvířaty

Článek 17 odst. 2 NK č. 889/2008:

„Hospodářská zvířata mimo ekologický chov mohou každoročně po omezenou dobu používat ekologické pastviny za podmínky, že tato zvířata pocházejí ze systému hospodaření podle odst. 3 písm. b) a že nejsou na těchto pastvinách současně s ekologicky chovanými zvířaty.“

Toto ustanovení nařízení Komise (ES) č. 889/2008 se týká možnosti tzv. smluvního výpasu ekologických pastvin konvenčními zvířaty. V situaci, kdy ekologická farma má více pastvin, než je schopna spást svými ekologickými zvířaty, může využít zvířata z konvenční farmy. Tato konvenční farma však musí být zařazena alespoň do jednoho z níže uvedených opatření osy II Programu rozvoje venkova:

- II. 1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)
- II. 1.2 Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD)
- II. 1.3 Agroenvironmentální opatření

Konvenční zvířata nesmí být na stejné pastvině současně s ekologickými zvířaty. Omezenou dobou, po kterou se mohou konvenční zvířata pást na ekologických pastvinách, se podle § 14 odst. 1 zákona o ekologickém zemědělství rozumí doba nejvýše 90 dnů během kalendářního roku, tolerovány jsou 3 jakékoliv měsíce. Oddělení zvířat posoudí příslušná kontrolní organizace, stejně tak jako zařazení konvenční farmy do jednoho z výše uvedených opatření osy II Programu rozvoje venkova.

3. Pastva ekologických zvířat na konvenčních pozemcích

Článek 17 odst. 3 NK č. 889/2008:

„Ekologicky chovaná zvířata se mohou pást na běžných pozemcích za podmínky, že:

- a) po dobu nejméně tří let nebyly na ošetření těchto pozemků použity produkty, které nejsou povolené pro ekologickou produkci;*
- b) všechna zvířata mimo ekologický chov, která se pasou na těchto pozemcích, pocházejí ze systému hospodaření rovnocenného systémům podle článku 36 nařízení (ES) č. 1698/2005 nebo podle článku 22 nařízení (ES) č. 1257/1999;*
- c) všechny živočišné produkty vyprodukované z ekologicky chovaných zvířat, která se však pásala na této půdě, nebudou považovány za produkty ekologického zemědělství, ledaže lze doložit jejich náležité oddělení od zvířat mimo ekologický chov.“*

Ekologická farma má možnost pást svoje zvířata na běžných, tedy konvenčních pozemcích. Tato možnost zde byla dána zejména pro alpské státy, kde se převážně skot během sezóny pase na alpských loukách a přehání se přes pozemky, které nejsou zařazené do systému ekologického zemědělství. V našich podmínkách to není zcela běžné, nicméně tato možnost tu také existuje. Musí však být splněny tyto podmínky uvedené v článku 17 odst. 3 NK č. 889/2008:

Konvenční pastviny, na kterých se budou pást ekologická zvířata, nesmí být po dobu nejméně tří let ošetřené produkty nepovolenými pro ekologické zemědělství.

Pokud se s ekologickými zvířaty na těchto pozemcích současně pasou také konvenční zvířata, musejí pocházet z farmy, která je zařazena alespoň do jednoho z níže uvedených opatření osy II Programu rozvoje venkova:

- II. 1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)
- II. 1.2 Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD)
- II. 1.3 Agroenvironmentální opatření

Všechny živočišné produkty vyprodukované z ekologicky chovaných zvířat, která se pásala na konvenční půdě, nebudou považovány za produkty ekologického zemědělství. Pokud však lze doložit náležité oddělení ekologických zvířat od zvířat mimo ekologický chov, je možné tyto živočišné produkty certifikovat jako bioprodukty. Oddělení zvířat posoudí příslušná kontrolní organizace, stejně tak jako zařazení konvenční farmy do jednoho z výše uvedených opatření osy II Programu rozvoje venkova.

4. Nepovolené rozdělení podniku

Legislativa ekologického zemědělství považuje ekologickou farmu za uzavřenou jednotku s pozemky a zvířaty, pouze ve výjimečných případech, které stanoví článek 17 NK č. 889/2008, lze současně provozovat v jednom zemědělském podniku ekologickou i konvenční produkční jednotku, ve kterých jsou chována zvířata. Jedná se tedy o dvě

oddělené jednotky, kdy konvenční jednotka má zvlášť konvenční pozemky se zvířaty a budovy a ekologická jednotka má zvlášť ekologické pozemky se zvířaty a budovy. Jako souběh si nelze vykládat např. souběh konvenční jednotky, která má pouze konvenční zvířata a ekologické jednotky, která vlastní pouze ekologická zvířata bez pozemků, kdy se pak ekologická zvířata pasou na pozemcích z konvenční jednotky. Takový souběh je v rozporu s článkem 11 NR 834/2007 a článkem 17 NK č. 889/2008, v legislativě postrádá oporu a může být považován za správní delikt podle § 33a odst. 1 písm. m) zákona o ekologickém zemědělství.

5. Osvědčení o uplatňování ustanovení článku 17 NK č. 889/2008

Článek 17 odst. 5 NK č. 889/2008

„Hospodářské subjekty si musejí uschovat osvědčení o uplatňování ustanovení tohoto článku.“

Tento odstavec uvádí, že o využití ustanovení článku 17 nemusí zemědělec žádat kontrolní subjekt nebo orgán, ale uchová si doklady, kterými doloží, proč toto ustanovení použil (např. smlouvu o pastevním výpasu s jiným podnikem a doklady o tom, že přítomnost smluvních zvířat neovlivnila celkovou produkci N ve statkových hnojivech tak, aby překročila 170 kg N/ha ekofarmy).

6. Závěr a doporučení

Zemědělský podnik, který hodlá zahájit přechodné období k ekologickému zemědělství jen na části podniku a/nebo bez hospodářských zvířat, musí zvážit, zda je v jeho možnostech dodržet všechny podmínky ekologického zemědělství s ohledem na cíle a zásady ekologické produkce (NR č. 834/2007, hlava II), zejména trvale udržitelný systém hospodaření a uzavřenost cyklu půda, rostliny, zvířata, půda. Vzhledem k cílům a obecným zásadám ekologického zemědělství je využívání ekologických travních porostů výhradně konvenčními zvířaty nepřijatelné a součástí takové ekofarmy musí být vždy i ekologický chov zvířat.

Velkou pozornost musí zemědělec věnovat zřetelnému oddělení jednotlivých pozemků, budov, chovatelských zařízení, druhů hospodářských zvířat a dalších provozních prostředků a zařízení tak, aby zajistil průkazné oddělení ekologické a konvenční části podniku.

Při zpracování celkového popisu provozní jednotky ekologického zemědělství, musí být dobře rozmyšlena a zpracována i opatření, která podnik přijal k zajištění dodržování všech požadavků pro ekologické hospodaření a preventivní opatření, kterými zajistí snížení rizika použití nepovolených vstupů do ekologického zemědělství.

Kontrolní subjekty musí při provádění první kontrolní návštěvy podniku pozorně přezkoumat celkový popis jednotky ekologického zemědělství a přijatých opatření, a upozornit zástupce zemědělského podniku na případné nedostatky a riziková místa rozdělení podniku. Pokud podnik chová býložravá hospodářská zvířata, avšak do ekologického zemědělství zařazuje jen trvalé travní porosty bez vazby na ekologický chov zvířat, nelze takový záměr uznat.

7. Závěrečná ustanovení

1. Metodický pokyn č. 7/2012 s č.j. 187527/2012-MZE-17252 nahrazuje metodický pokyn č. 2/2009.
2. Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dnem 17. října 2012.

Ing. Petr Jílek

ředitel odboru environmentálního
a ekologického zemědělství
Ministerstvo zemědělství

Metodický pokyn č. I/2013

kterým se stanovují specifická pravidla pro chov koní v režimu ekologického zemědělství vzhledem k platným legislativním předpisům a s ohledem na reálnou zemědělskou praxi

Č.j. 36848/2013-MZE-I7252

Určeno:

Ekologickým zemědělcům

K využití:

Kontrolním subjektům (KEZ o.p.s., Biokont CZ, s.r.o., ABCERT AG, organizační složka, BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.)
Kontrolnímu orgánu (ÚKZÚZ)

Právní úprava

Právní předpis: Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a Zákon č. 242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Cíl: Chov koní

Koně jsou specifická hospodářská zvířata. Jejich využití je dnes především pro hobby a sport (díky kterému však ověřují stále svou užitkovost a plemenné standardy), ačkoliv nezanedbatelný počet především chladnokrevných koní pracuje v lesním hospodářství a také v zemědělství jako ekologicky čistá tažná síla. Někteří koně jsou také chováni pro masnou či mléčnou produkci, tento trend však není zatím v České republice příliš rozšířen. U mléčného využití koní (výroba sýrů a mléka) lze v blízké budoucnosti očekávat produkci vyvolanou mezerou na trhu, podobně jako v okolních státech, kde již takové ekofarmy existují.

Z důvodů zvýšených nároků koní na výživu a péči, a vzhledem k jejich specifickému hospodářskému využití, je nutné přistoupit odděleně k chovu koní za účelem masné či mléčné produkce, a koní chovaných za účelem jiným. Obecně se z důvodu přirozené odolnosti (a tedy menší pravděpodobnosti, že bude nutné krmit nepovolená krmiva a přípravky) doporučuje chovat na ekofarmách koně takzvaných rustikálních plemen, navyklé pobytům na pastvách i v dlouhodobě nepříznivém počasí.

Zejména u koní, kteří mají ve svém průkazu příznak „určen pro spotřebu“, a jsou certifikováni jako „bio“, nebo jsou používáni pro produkci mléka, je požadováno plnění Nařízení Rady č. 834/2007 a Nařízení Komise č. 889/2008, a zákona o ekologickém zemědělství (242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů a novelizací) – tedy stejně jako u všech ostatních hospodářských zvířat v režimu ekologického zemědělství, zejména co se týče biokrmiva. U koní s mléčnou produkcí koně nesmí být za žádných okolností krmeni nebo chováni v rozporu s pravidly pro ekologický chov hospodářských zvířat.

Pro chov koní jsou mimo jiné uplatňovány následující pravidla v příslušných legislativních aktech:

I. Nařízení Rady č. 834/2007

Článek 5:

*písm. k) „krmení hospodářských zvířat **ekologickým krmivem** složeným ze zemědělských složek získaných z ekologického zemědělství a z přírodních nezemědělských látek“;*

To znamená, že majitel stáje musí případným zákazníkům, kteří mají ve stáji ustájené koně, nebo osobám, které ke koním majitele docházejí, vysvětlit pravidla ekologického zemědělství, a zejména zamezit přikrmování koní krmivem, nepocházejícím z ekologického zemědělství a doplňkovými látkami používanými ve výživě zvířat, které nejsou pro ekologické zemědělství povoleny. To platí pro všechny koně ustájené na ekofarmě. Koně konvenčních chovů, kteří se ve stáji vyskytují přechodně, po dobu maximálně tří kalendářních měsíců v roce, nemusí být registrováni pro EZ. Po dobu pobytu na ekofarmě se však na tyto koně také vztahují rovněž všechna ostatní pravidla a zásady ekologického chovu zvířat. Je možné je také pást na pastvinách v režimu EZ společně s ostatními koňmi z ekofarmy. Pokud kůň překročí tento roční limit pobytu na ekofarmě, musí být neprodleně zaregistrován do režimu ekologického zemědělství. Pokud kůň registrovaný na ekofarmě přebývá po přechodnou dobu (maximálně 30 strávených nocí v roce) na jiné farmě (z důvodu připouštění, pobytu na závodech a podobně), není tím dotčena jeho registrace v EZ. Tato výjimka se nevztahuje na koně, jejichž maso je určeno ke spotřebě, případně jsou dojeni, a jsou certifikováni jako „bio“.

písm. l) „uplatňování chovatelských postupů, které zlepšují imunitní systém a posilují přirozenou obranyschopnost vůči nákazám, zejména **zajištění pravidelného pohybu a přístupu na otevřená prostranství a případně na pastviny.**“

Tyto zásady dále rozvádí článek 14 - Pravidla živočišné produkce:

písm. b-ii) „chovatelské postupy, včetně intenzity chovu a **podmínek ustájení** zaručují splnění vývojových, fyziologických a etologických potřeb zvířat;“

Tyto podmínky nařizuje také mimo jiné Zákon 166/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (tzv. veterinární zákon), a Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Jejich naplnění co se týče uspořádání stáje a jejího provozu plně vyhovuje pro podmínky stáji v režimu EZ, nad jejich plněním dohlíží SVS.

písm. b-iv) „počet hospodářských zvířat je omezen, aby se minimalizovala nadměrná pastva, udusání půdy, eroze nebo znečištění způsobené zvířaty nebo roznášením jejich hnoje;“

Při trvalém pobytu na ekofarmě maximálně 2 koně na hektar ekofarmy (vyplývá z Nařízení EK č. 889/2008, článek 15; upozornění: dotační programy agro-environmentálních opatření a LFA jsou však přísnější a povolují maximálně 1,5 VDJ na ha/rok – koně do 3 let platí za 0,75 VDJ, koně nad 3 roky platí za 1,3 VDJ dle Metodiky k provádění NV č. 79/2007 Sb., pro rok 2012 a 2013 jsou v Příloze č. 3 uvedeny přepočítávací koeficienty: koně ve věku nad 6 měsíců 1,0 VDJ, koně ve věku do 6 měsíců 0,4 VDJ).

písm. b-vi) „vazné ustájení nebo izolování hospodářských zvířat je zakázáno, pokud se nejedná o jednotlivá zvířata a o omezenou dobu a pokud to není na místě se zřetelem na bezpečnost, životní podmínky zvířat nebo veterinární důvody;“

písm. c-iii) „nepoužívají se jiné druhy umělého rozmnožování (než umělé oplodnění) jako jsou klonování a přenos embryí;“

Zároveň není povoleno, kromě výjimečných případů, kdy to vyžaduje léčba, používat hormonální přípravky k podpoře zabřeznutí.

U koní lze vzhledem k nedostatečné plemenné základně jedinců v režimu EZ připouštět kobyly hřebci z necertifikovaného chovu a naopak.

písm. d-iii) „hospodářská zvířata s výjimkou včel mají stálý přístup na pastvu nebo k objemnému krmivu.“

2. Nařízení Komise (ES) č. 889/2008

Způsob ustájení a chovatelské postupy dále rozšiřuje v tomto Nařízení článek 10:

odst. 1.: „tepelné izolace, topení a větrání budov zajišťují, aby se proudění vzduchu, prašnost, teplota, relativní vlhkost a koncentrace plynů udržovaly v rozmezí, které není pro zvířata škodlivé. Budova v hojně míře umožňuje přirozené větrání a přístup denního světla;“

Prostředí ve stáji a kvalita vzduchu:

Stáj musí mít prostředí, které je přizpůsobeno ustájeným koním. Všichni koně ve stáji musejí mít zajištěn průběžný přísun čerstvého vzduchu.

odst. 2.: „ustájovací prostory nejsou povinné v oblastech s příhodnými podnebnými podmínkami, které zvířatům umožňují žít venku;“

Upozornění: koně chovaní nepřetržitě na pastvě (takzvaně 24/7) musí mít možnost volného přístupu do přístřešku nebo haly k odpočinku nebo do stáje, která jim poskytne ochranu v létě proti přímému slunci, v zimě proti špatnému počasí a ochranu před predátory, kde mají suché pohodlné lože k odpočinku – dle vyhlášky č. 208/2004 Sb. ve znění vyhlášky č. 425/2005 Sb., § 5 Minimální standardy pro ochranu koní – kontroluje SVS.

Článek 11:

Odst. 1.: „podlahy ustájovacích prostor jsou hladké, nikoli však kluzké (...)“

Odst. 2.: „Ustájovací prostory jsou vybaveny pohodlným, čistým a suchým prostorem na spaní/odpočinek o dostatečné rozloze, který je tvořen pevnou konstrukcí bez roštů. Prostor k odpočinku je vybaven dostatečně velkým suchým místem ke spaní, které je pokryto podestýlkou. Podestýlka sestává ze slámy nebo jiného vhodného přírodního materiálu. Může být vylepšena a obohacena o jakékoli minerální produkty vyjmenované v příloze I.“(Nařízení)

Článek 23:

Odst. 4.: „Stáje, kotce, zařízení a potřeby se řádně čistí a dezinfikují, aby se zabránilo přenosu infekce a usídlení patogenních organismů. Trus, moč a nespotřebované nebo vysypané či vylité krmivo se odstraňují tak často, jak je potřeba pro minimalizaci zápachu a výskytu hmyzu nebo hlodavců“

Článek 35:

odst. 2.: „V případě jednotek ekologické rostlinné a živočišné produkce je v produkční jednotce zakázáno skladovat jiné vstupní produkty než ty, které jsou povoleny tímto nařízením.“

To znamená, že všichni koně přítomní na ekofarmě nejen nesmí být krmeni nepovolenými krmivými a doplňkovými látkami, ale tyto nesmí být na ekofarmě ani skladovány.

3. Zákon č. 242/2000 Sb.

Za správní delikt je dle zákona č. 242/2000 Sb., §33a mimo jiné považováno, když právnická nebo podnikající fyzická osoba jako osoba zařazená do přechodného období nebo jako osoba podnikající v ekologickém zemědělství:

- e) používá v chovu zvířat chemicky syntetizovaná alopatická veterinární léčiva nebo antibiotika v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím ekologickou produkci a označování ekologických produktů,
- f) používá vazné ustájení zvířat v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím ekologickou produkci a označování ekologických produktů,
- g) v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím ekologickou produkci a označování ekologických produktů chová stejný druh hospodářského zvířete ekologickým i neekologickým způsobem nebo pěstuje ekologickým i neekologickým způsobem odrůdy, které nelze snadno rozlišit,
- h) nezajistí zvířatům podmínky ustájení podle přímo použitelných předpisů Evropské unie upravujících ekologickou produkci a označování ekologických produktů,

- i) *v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím ekologickou produkci a označování ekologických produktů nezajistí při skladování jednoznačnou identifikaci bioproduktů, biopotravin nebo ostatních bioproduktů,*
- l) *použije při pěstování rostlin, chovu zvířat a při ekologické produkci potravin produkty a látky v rozporu s přímo použitelnými předpisy Evropské unie upravujícími ekologickou produkci a označování ekologických produktů,*
- n) *použije geneticky modifikované organismy nebo produkty získané z geneticky modifikovaných organismů v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím ekologickou produkci a označování ekologických produktů,*
- o) *nesplní jinou povinnost stanovenou přímo použitelnými předpisy Evropské unie upravujícími ekologickou produkci a označování ekologických produktů.*

4. Závěrečná ustanovení

1. Tento metodický pokyn novelizuje metodický pokyn č. 1/10.
2. Metodický pokyn nabývá účinnosti dnem podpisu.

Ing. Petr Jílek

ředitel odboru environmentálního
a ekologického zemědělství
Ministerstvo zemědělství

Definice velkochovu – intenzivního chovu (netýká se chovu koní, ovcí a koz)

Příloha I nařízení komise (ES) č. 889/2008 povoluje pro použití v ekologickém zemědělství vyjmenovaná hnojiva a pomocné půdní látky. Statková hnojiva je v ekologickém zemědělství možné používat i z konvenčního zemědělství, platí však, že nesmějí pocházet z velkochovů (myšleno intenzivních chovů).

Jelikož nařízení dále nespecifikuje, co je myšleno pod pojmem velkochov, byla pro tyto potřeby Ministerstvem zemědělství stanovena následující definice intenzivního chovu.

Velkochovem (intenzivním, průmyslovým chovem) se v tomto smyslu rozumí koncentrované provozy intenzivní živočišné výroby, které jsou značně závislé na vnějších vstupech (např. veterinární přípravky a krmiva), které nejsou povoleny v ekologickém zemědělství.

Jedná se o podnik nebo uzavřenou provozní jednotku, který/á splňuje alespoň I z těchto kritérií:

- 1) chová více jak 150 VDJ a zároveň má zatížení zemědělské půdy hospodářskými zvířaty vyšší než 3 VDJ/ha;
- 2) chová více než
 - a) 40 000 kusů drůbeže, a/ nebo
 - b) 2 000 kusů prasat na porážku (nad 30 kg), a/nebo
 - c) 750 kusů prasnic;
- 3) používá klecové technologie nebo více než polovina podlahové plochy sestává z roštové podlahy nebo mřížové konstrukce.

Tato definice velkochovu se nevztahuje na chovy koní, ovcí a koz a na chov skotu s volným ustájením na hluboké podestýlce.

Použitím konvenčního statkového hnojiva, které nesplňuje uvedenou definici, ekologický podnikatel porušuje článek 16 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 834/2007, a tím se vystavuje uložení pokuty podle § 33a odst. 1 písm. l) zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, až do výše 250 000 Kč.

Použití této definice začíná dnem 25. 1. 2013.

Metodický pokyn č. 2/2013

kterým se stanovují specifická pravidla pro:

- komunikaci mezi Ministerstvem zemědělství, Kontrolním orgánem a Kontrolními subjekty EZ
- rizikové analýzy,
- kontrolní a certifikační mechanismy a výkon kontrol v EZ

Určeno:

Kontrolním a certifikačním subjektům ekologického zemědělství v ČR (KEZ o.p.s., Biokont CZ, s.r.o., ABCERT AG, organizační složka, BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.)

K využití:

Kontrolnímu orgánu (ÚKZÚZ)
Ministerstvu zemědělství ČR

Právní úprava

Právní předpis: Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a Zákon č. 242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Cíl: splnění požadavků NK 392/2013

I. Povinnosti předávání informací mezi kontrolními subjekty

V Nařízení Komise (EU) č. 392/2013, článku 92, bod 5 je uvedeno: „Členské státy přijmou vhodná opatření a zavedou dokumentované postupy, aby umožnily výměnu informací mezi všemi kontrolními orgány, které určily, nebo všemi kontrolními subjekty, které schválily v souladu s článkem 27 nařízení (ES) 834/2007, včetně postupů pro výměnu informací pro účely ověření osvědčení uvedeného v čl. 29 odst. 1 uvedeného nařízení.“

Rozsah předávaných informací je daný smlouvou mezi MZe a jednotlivými kontrolními subjekty a pověřením kontrolního orgánu. Vzhledem ke skutečnosti, že kontrolní organizace mají přístup do registrů MZe a vzhledem k potřebě aktualizace a požadavku na sjednocení rozsahu předávaných informací, jsou kontrolní subjekty povinné vzájemně si předávat v případě přestupu klientů mimo jiné zejména následující dokumenty:

- kopie hodnocení provedených kontrol za poslední 2 roky,
- kopie vydaných osvědčení o původu produktů ekologického zemědělství za poslední 2 roky,
- přehled výměr v EZ mimo LPIS
- přehled uložených a dosud nerealizovaných nápravných opatření

2. Analýza rizik, rizikové oblasti, neohlášené kontroly

V Nařízení Komise (EU) č. 392/2013, článku 92 c), bod 2 je uvedeno: „Příslušné orgány vyžadují, aby kontrolní subjekty předložily dokumentaci o svém postupu při analýze rizik.“

Postup **analýzy rizika** je navržený tak, aby:

- výsledek analýzy rizika poskytl základ pro určení intenzity neohlášených ročních kontrol a následných kontrol,

- řádné pravidelné kontroly probíhaly v nejvhodnější roční dobu vzhledem k zaměření produkce podniku a jednotlivých rizik vyplývajících z typu produkce v závislosti na ročním období,
- v souladu s kategorií rizika proběhly dodatečné namátkové kontrolní návštěvy v souladu s čl. 65 odst. 4 u alespoň 10% hospodářských subjektů, se kterými je uzavřena smlouva
- bylo alespoň 10% všech kontrol a kontrolních návštěv provedených v souladu s čl. 65 odst. 1 a 4 neohlášených
- výběr hospodářských subjektů, u kterých proběhnou neohlášené kontroly a kontrolní návštěvy, proběhl na základě analýzy rizika a aby byly plánovány podle úrovně rizika.

Pojmem „**neohlášená kontrola**“ se rozumí taková kontrola, jejíž konání je subjektu oznámeno ve chvíli, kdy je kontrola fyzicky zahájena na místě. V případech, kdy to neohrozí předmět a výkon neohlášení kontroly, může být kontrola oznámena jiným způsobem ne déle než 24 hodin před jejím plánovaným počátkem.

Přehled hlavních bodů rizikových analýz:

- odepření vstupu inspektorovi do podniku, neposkytnutí součinnosti při kontrole (pokud nebylo řešeno výpovědí smlouvy)
- s podnikem bylo vedeno v posledních 2 letech správní řízení MZe a byla při něm udělena sankce
- použití vstupů nepovolených pro EZ (POR, hnojiv, osiv, veterinárních léčiv, stimulátorů růstu apod.)
- použití GMO
- je překračován limit 170 kg N/ha zemědělské půdy
- klamavé označování bioproduktů a biopotravin
- souběžná produkce EZ a Konvenční v jednom podniku (v souladu s Nařízeními), anebo sdílení jedné adresy podnikání s jiným konvenčním podnikem

- dovoz ze třetích zemí bez platného dovozního zmocnění
- vysoké nebo naopak nulové zaplevelení pozemků
- vysoká úmrtnost, velký počet nucených porážek nebo podezřelý počet domácích porážek chovaných zvířat
- podezření inspektora na blíže nespecifikovatelné riziko v podniku na základě kontroly
- upozornění na podezřelé skutečnosti, v rozporu s pravidly EZ, které zjistí jiný typ kontroly vykonaný státními dozorovými orgány v rámci národních kontrol.

3. Rotace inspektorů při opakovaném výkonu kontrol ekologických podnikatelů

Legislativní základ

V Nařízení Komise (EU) č. 392/2013, článku 92 c), bod 3 je uvedeno: „*Příslušné orgány, které pověřují kontrolní subjekty kontrolními úkoly, ověří, zda mají pracovníci kontrolních subjektů dostatečné znalosti, a to včetně poznatků o rizikových prvcích ovlivňujících ekologický status produktů, kvalifikaci, odbornou přípravu a zkušenosti s ohledem na ekologickou produkci obecně a konkrétně s příslušnými právními předpisy Unie a že mají zavedena příslušná pravidla o střídání kontrolorů.*“

Období, po které nejdéle může konkrétní inspektor kontrolovat stejný podnik, je stanoveno maximálně na **2 po sobě následující kalendářní roky**, poté musí podnik kontrolovat jiný inspektor kontrolní organizace. Inspektor se smí na stejnou farmu následně vrátit po uplynutí jednoho kalendářního roku. Za odbornou celkovou zdatnost, etický přístup a bezchybný výkon kontrol inspektora se Ministerstvu zemědělství zodpovídá jeho příslušný kontrolní subjekt.

4. Seznam porušení a nesrovnalostí, které mají vliv na odebrání, pozastavení nebo omezení certifikátu

Legislativní základ

V Nařízení Komise (EU) č. 392/2013, článku 92 d) je uvedeno: „Příslušné orgány přijmou a oznámí kontrolním subjektům, které byly pověřeny kontrolními úkoly, minimálně seznam porušení a nesrovnalostí, které se týkají ekologického statusu produktů, a odpovídajících opatření, která mají kontrolní subjekty uplatnit v případě porušení nebo nesrovnalostí zjištěných u jimi kontrolovaných hospodářských subjektů, které se zabývají ekologickou produkcí.“

Minimální seznam porušení a nesrovnalostí, které mají vliv na odebrání, pozastavení nebo omezení certifikátu:

- odepření vstupu inspektorovi do podniku, neposkytnutí součinnosti při kontrole (pokud nebylo řešeno výpovědí smlouvy)
- podezření nebo potvrzení skutkové podstaty přestupků a správních deliktů, jak jsou uvedeny v § 33 zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství
- další porušení, mezi které patří:
 - 1) nákup konvenčních zvířat v rozporu s pravidly EZ
 - 2) pastva stejného druhu konvenčních zvířat na ekofarmě, která je v rozporu s pravidly EZ
 - 3) výroba není časově nebo prostorově oddělena
 - 4) není dokladovatelný tok surovin a výrobků v podniku
 - 5) složení zpracovaného výrobku je v rozporu s pravidly EZ
 - 6) neexistence platné výjimky MZe na prováděnou činnost, která výjimkám podléhá
 - 7) opakované porušení pravidel EZ

Pravidla pro zneplatnění certifikátu v případě, že je vystaven certifikát nový

V jeden okamžik může být platný pouze jeden certifikát. Pokud je certifikát vystaven, předchozí certifikát automaticky pozbývá platnosti, což je viditelně na certifikátu vyznačeno. Jde o stejný postup, který se uplatňuje podle § 22 odst. 2 zákona č. 242/2000 Sb. v případě odepření vydání certifikátu. Na nově vydaném certifikátu se viditelně napíše věta: „Dnem vystavení tohoto certifikátu končí platnost všech certifikátů dříve vystavených“.

5. Závěrečná ustanovení

Tento metodický pokyn nabývá účinnosti 1. ledna 2014.

Ing. Petr Jílek

ředitel odboru environmentálního
a ekologického zemědělství
Ministerstvo zemědělství

Metodický pokyn č. 3/2013

kterým se stanovují specifická pravidla pro:

o odběr, analýzu a následné vyhodnocení vzorků z ekologického zemědělství

Určeno:

Kontrolním a certifikačním subjektům ekologického zemědělství v ČR (KEZ o.p.s., Biokont CZ, s.r.o., ABCERT AG, organizační složka, BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.)

K využití:

Kontrolnímu orgánu (ÚKZÚZ)
Ministerstvu zemědělství ČR

Právní úprava

Právní předpis: Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a Zákon č. 242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Cíl: splnění požadavků NK 392/2013

Pravidla pro odběr vzorků předpokládají mimo dále uvedeného postup podle následujících dokumentů:

- Směrnice Komise 2002/63/ES ze dne 11. července 2002, kterou se stanoví metody Společenství pro odběr vzorků určených k úřední kontrole reziduí pesticidů v produktech rostlinného a živočišného původu a na jejich povrchu a kterou se zrušuje směrnice 79/700/EHS.
- ČSN 560253 – odběr vzorků pro stanovení pesticidů v potravinách a surovinách rostlinného a živočišného původu a na jejich povrchu
- ČSN EN ISO 24333:2010 (46 1015) Obiloviny a výrobky z obilovin - Vzorkování
- ČSN EN ISO 542:1996 (46 1030) Olejnatá semena. Odběr vzorků (idt ISO 542:1990)

I. Odběry vzorků

Odběr vzorků a jejich analýza na možnou přítomnost účinných látek nepovolených v ekologické produkci jsou vyžadovány Nařízením Komise (EU) č. 392/2013 (ES), kterým se novelizuje Nařízení Komise (ES) č. 889/2008, čl. 65, odst. 2:

„Kontrolní orgán nebo subjekt odebírá a analyzuje vzorky, aby zjistil, zda se nepoužívají produkty nebo způsoby produkce, které nejsou v souladu s pravidly ekologické produkce, nebo zda nedošlo ke kontaminaci produkty nepovolenými pro ekologickou produkci. Počet vzorků, které mají být každoročně odebrány a podrobeny analýze kontrolním orgánem nebo subjektem, odpovídá minimálně 5 % z celkového počtu jím kontrolovaných subjektů. Výběr hospodářských subjektů, u kterých se mají odebrat vzorky, vychází z obecného vyhodnocení rizika nesouladu s pravidly ekologické produkce. Toto obecné vyhodnocení zohlední všechny fáze produkce, přípravy a distribuce.

Kontrolní orgán nebo subjekt odebere a zanalyzuje vzorky vždy, když existuje podezření na používání produktů nebo způsobů produkce nepovolených pro ekologickou produkci. V těchto případech se neuplatňuje minimální počet vzorků, které mají být odebrány a zanalyzovány.

Kontrolní orgán nebo subjekt může rovněž odebrat a zanalyzovat vzorky v jakémkoli jiném případě, aby zjistil, zda se nepoužívají produkty nebo způsoby produkce, které nejsou v souladu

s pravidly ekologické produkce, nebo zda nedošlo ke kontaminaci produkty nepovolenými pro ekologickou produkci.“

Vzorky musí v předepsaném počtu, odpovídajícím nejméně 5% ekologických podnikatelů, které má daná kontrolní organizace nebo subjekt (KO) v kompetenci, odebrat každá KO během kalendářního roku (od 1.1. do 31.12.); pokud je na jednom podniku odůvodněně odebráno více vzorků, počítají se do tohoto počtu.

Odběry vzorků musí probíhat podle ustálené metodiky a způsobem, který nezavdává příčinu k pochybnostem o obhajitelnosti kvality a průkaznosti odebraných vzorků v případném správním řízení.

Definice pojmů podle vyhlášky č. 415/2009 Sb., resp. směrnice Komise č. 2002/63/ES

Dílčí vzorek je množství odebrané z jednoho náhodně vybraného místa v partii.

Souhrnný vzorek je celek vzniklý sloučením a pečlivým promísením dostatečně velkých dílčích vzorků odebraných z partie.

Laboratorní vzorek je reprezentativní množství materiálu odebrané ze souhrnného vzorku a zasláné do laboratoře, případně souhrnný vzorek nebo jeho část.

Místo odběru vzorků na ekofarmě

Vzorky na rezidua pesticidů inspektoři mohou odebrat přímo na obhospodařovaných pozemcích nebo ve skladovacích prostorách, kde jsou sklizené produkty uchovávány před uvedením na trh, na jatkách, v sušárnách, během přepravy, z postřikovacích zařízení, v prostorách druhotného zpracování surovin a potravinářských provozech, v prodejnách potravin podléhajících certifikaci a všude tam, kde je to v zájmu ověření dodržování pravidel EZ vhodné a kde mají KO ke kontrole pověření.

Důvod pro odběr vzorků

Odběry jsou prováděny z následujících důvodů:

1. Plánovaně na základě rizikové analýzy. Důležité je správné stanovení termínu odběru vzorků, a to na základě klimatických podmínek v daném roce a aktuálních informací o tlaku škůdců a chorob. V rizikové analýze jsou rovněž použity faktory, vztahující se přímo ke kontrolovaným podnikům, viz Metodický pokyn MZe č. 2/2013-EZ.
2. Na základě podnětu ze strany příslušného orgánu (ministerstvo), nebo třetích osob.
3. Na základě podezření, které inspektor získal přímo v průběhu kontroly. Symptomy použití nepovolených přípravků na ochranu rostlin jsou různé. V případě použití preemergentních herbicidů je příznakem holý pozemek zcela bez přítomnosti plevelů, přičemž v záznamech o pracích na daném pozemku není uvedena mechanická likvidace plevelů (plečkování), případně jsou viditelné stopy postřiků na půdě. V případě použití postemergentních herbicidů jsou podezřelými okolnostmi změny na rostlinách jako změna barvy listů, kroucení a žloutnutí listů a usychání rostlin plevelů, případně stopy postřiků na rostlinách a půdě. U použití fungicidů jsou viditelnými příznaky stopy postřiků na rostlinách a půdě, v případě osiv pak změněná barva osiva. Pokud jsou použity insekticidy, jejich použití indikují nálezy uhynulých škůdců, případně dalšího uhynulého hmyzu (včely), stopy postřiku na rostlinách a půdě, v případě skladovacích prostor i případný zápach po chemikálii.
4. V případě podezření na použití nepovolené účinné látky (přítomnost zaschlých plevelů, plevelů se zažloutlými či deformovanými listy, případně v kombinaci se stopami postřiku v porostu, kulturní plodina přítom nejvíe známky poškození, uhynulí škůdci) se situace na pozemku rovněž fotograficky zdokumentuje. Fotodokumentace by měla být pořízena tak, aby zachytila, pokud je to možné, nejen detaily poškozených rostlin plevelů nebo uhynulé škůdce, ale i celkový stav porostu na dotčeném pozemku, případně stav porostů na sousedních pozemcích, je-li zřejmý rozdíl ve zdravotním stavu či zaplevelení porostů. U fotografií, které mohou být případně použity jako důkazní materiál, musí být k dispozici datum a čas jejich pořízení.

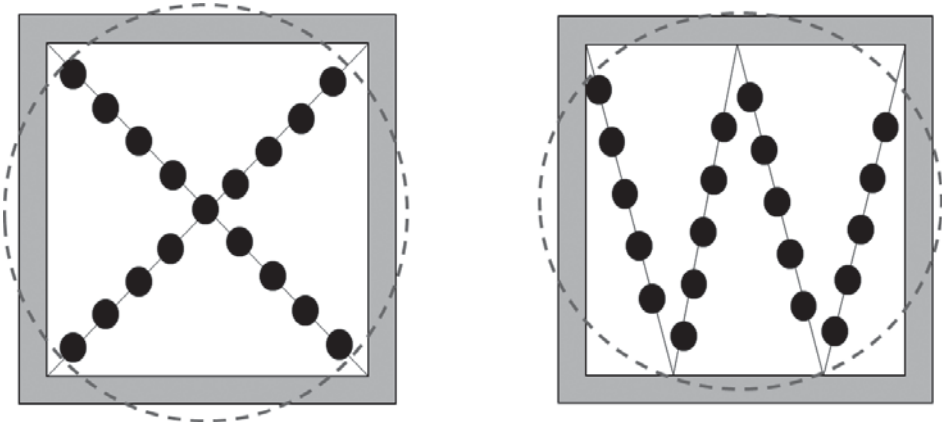

Odběr vzorků rostlinného materiálu a půdy přímo na pozemku

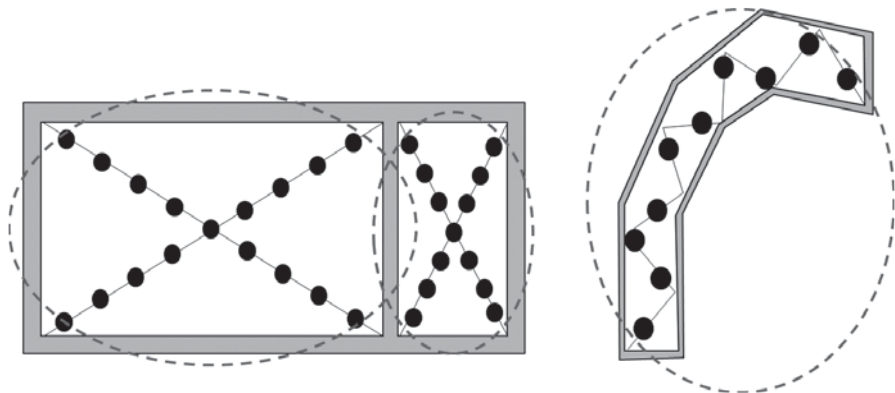
Způsob odběru vzorků

V případě plánovaného odběru vzorků nebo kontroly na základě podnětu a při absenci podezřelých příznaků se při odběru dílčích vzorků na pozemku postupuje podle následujících schémat:

Obrázek 1: Prostorové uspořádání odběru dílčích vzorků na stejnorodém pravouhlém pozemku v případě podezření na použití nepovolených pesticidů. Černé tečky = dílčí vzorky, šedivé plochy = souvratě, které jsou vyloučeny ze vzorkování. Všechny dílčí vzorky uvnitř jednoho kruhu jsou smíchány do souhrnného vzorku.

Obrázek 2: Prostorové uspořádání odběru dílčích vzorků na nestejnoroadém, nepravidelně tvarovaném pozemku v případě podezření na použití nepovolených pesticidů. Černé tečky = dílčí vzorky, šedivé plochy = souvratě, které jsou vyloučeny ze vzorkování. Všechny dílčí vzorky uvnitř jednoho kruhu jsou smíchány do souhrnného vzorku.

Způsob odběru dílčích vzorků v případě podezření na kontaminaci přenosem větru ze sousedních polí pozemků

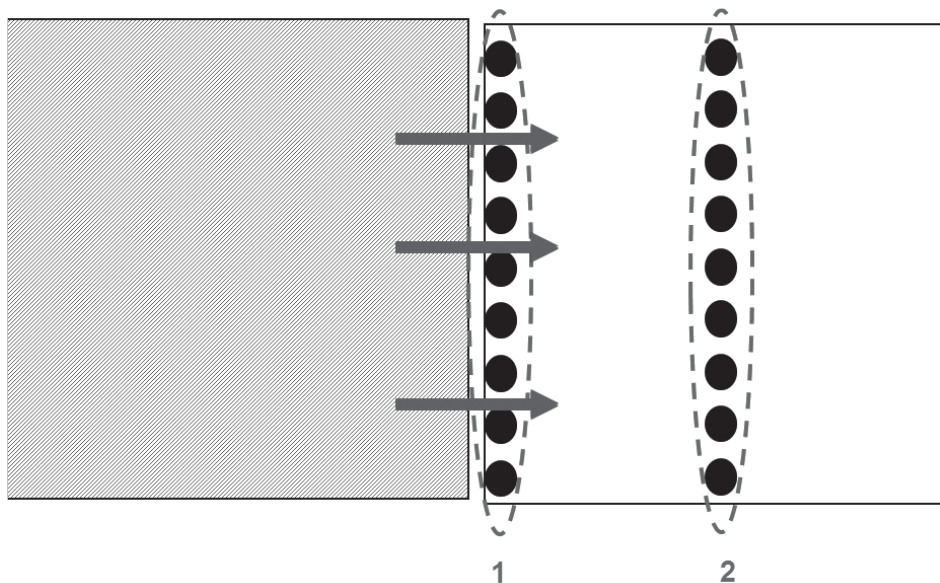
V případě, že ekologicky obhospodařovaný pozemek přímo sousedí s konvenčním pozemkem bez náležitého oddělení, musí se odebrat dva souhrnné vzorky. První souhrnný vzorek nazvaný srovnávací vzorek bude vytvořen z dílčích vzorků odebraných z kraje pozemku, který sousedí s konvenčním pozemkem. Druhý souhrnný vzorek bude vytvořen z dílčích vzorků odebraných ze středu pozemku, ve vzdálenosti, kde by se neměla projevit kontaminace přenosem.

V případě, že ekologicky obhospodařovaný pozemek přímo sousedí bez náležitého oddělení s různými konvenčními pozemky z více stran, odeberou se stejným způsobem vzorky z krajů pozemku sousedících s dalšími konvenčními pozemky, takže mohou být odebrány 3 i více souhrnných vzorků.

Pozn.: Příklady dostačujících způsobů oddělení ekologických a konvenčních ploch jsou uvedeny v komentáři k §10 zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství.

Obrázek 3: Prostorové uspořádání odběru dílčích vzorků v případě podezření na kontaminaci přenosem ze sousedních pozemků. Černé tečky = dílčí vzorky, šedá plocha = sousední konvenční pozemek odkud je podezření na přenos, šipky = předpokládaná vzdálenost přenosu. Všechny dílčí vzorky uvnitř jednoho kruhu (oválu) jsou smíchány do souhrnného vzorku.

Postup odběru v případě zjištění podezřelých příznaků, jakými jsou změny na kulturních rostlinách nebo plevelch jako morfologické změny na rostlinách, změna barvy listů, žloutnutí listů a usychání rostlin v případě plevelů či stopy postřiků na rostlinách a půdě, se od výše uvedených příkladů odlišuje. V tomto případě se odebírá podezřelý materiál bez ohledu na schémata odběru dílčích vzorků uvedená výše, tzn. dílčí vzorky se odebírají na pozemku v místech, kde se podezřelý materiál (suché či poškozené plevely, rostliny se stopami postřiků), resp. půda indikující použití např. totálního herbicidu, nachází. Výjimkou je pouze situace při odběru půdních vzorků na pozemku bez vegetace a zjevných stop použití nepovoleného přípravku na ochranu rostlin, kdy se při odběru dílčích vzorků postupuje podle výše uvedených schémat.

Doporučené minimální počty dílčích vzorků v závislosti na velikosti pozemku

Velikost pozemku do 5 ha: 10 dílčích vzorků

Velikost pozemku 5- 25 ha: 20 dílčích vzorků

Velikost pozemku 25 – 100 ha: 40 dílčích vzorků

Velikost pozemku nad 100 ha: 60 dílčích vzorků

Vzorkování rostlinného materiálu

V závislosti na druhu plodiny může být dílčí vzorek tvořen celými rostlinami, jejich nadzemními částmi, listy, plody nebo hrozny plodů.

V případě obilovin, luskovin, okopanin a mladých porostů kukuřice a slunečnice a travních porostů se odebírají celé nadzemní části rostlin, v případě vzrostlejších porostů kukuřice a slunečnice se odebírají listy. V případě zeleniny se odebírají celé rostliny vč. podzemní části (mrkev, cibuloviny, ředkve), nadzemní části rostlin (brukvovité), listy nebo plody (okurky, lilkovité).

V případě víceletých kultur (vinice, sady) s výjimkou TTP se v závislosti na termínu odběru odebírají vzorky plodů, případně listů, pokud plody nejsou k dispozici. Vzorky se odebírají z různých výšek a orientací (plody, případně orientované do různých světových stran).

Obecně platí, že se přednostně odebírají plody nebo listy starší nebo kryté před deštěm, přičemž prioritu mají části rostliny se známkami postříku. Při odběru je lepší se vyhýbat listům příliš mladým a plodům nebo listům se známkami hniloby. Celé nadzemní části rostlin, plody nebo listy se oddělují čistými nůžkami nebo nožem, vzorek se neupravuje (v případě vzrostlých rostlin je pro lepší manipulaci možné tyto nastříhat na menší části). Při odběru vzorků se doporučuje používání rukavic nebo omytí rukou čistou vodou.

Odebrané dílčí vzorky se ukládají do čistého plastového sáčku nebo čisté inertní nádoby odpovídající kapacity. Po ukončení vzorkování je obsah sáčku nebo nádoby ručně šetrně promíchán tak, aby nedošlo k poškození odebraného materiálu. Tímto je vytvořen souhrnný vzorek. Z tohoto souhrnného vzorku jsou odebrána tři vyhotovení laboratorního vzorku, přičemž minimální hmotnost každého vyhotovení by měla činit cca 100 g. V případě rostlinného materiálu, jako jsou např. suché plevele, může být získání 100 g hmoty pro každé vyhotovení laboratorního vzorku problematické. Inspektor

v takovém případě postupuje při odběru tak, aby se získané množství co nejvíce blížilo 300 g (tři laboratorní vzorky á 100 g). Podobně v takovém případě není často možné ani dodržet minimální počet dílčích vzorků vztažený k velikosti pozemku, jak je uvedeno výše. I v tomto případě je nicméně třeba získat tři vyhotovení laboratorního vzorku. K vytvoření tří laboratorních vzorků se tedy použije veškerý souhrnný vzorek.

Získaná vyhotovení souhrnných vzorků se umístí do igelitových, případně papírových sáčků, které se zapečetí a co nejrychleji vloží do chladicího boxu.

Dvě vyhotovení souhrnného vzorku si ponechá inspektor a jedno vyhotovení souhrnného vzorku je předáno kontrolované osobě. Je třeba seznámit kontrolovanou osobu se způsobem uchovávání záložního vzorku a tento fakt uvést do protokolu o kontrolním zjištění („Kontrolovaná osoba byla seznámena se správným způsobem uchovávání vzorku“), který kontrolovaná osoba podepíše. Vzorky musejí být dlouhodobě uchovávány ve zmraženém stavu.

Více odrůd na jednom půdním bloku:

Zejména v případě víceletých kultur (vinice, sady) může dojít k situaci, že na pozemku je pěstováno více odrůd, přičemž každá z nich vyžaduje jinou strategii ochrany na základě rozdílné rezistence k chorobám či škůdcům. Pokud se nejedná o smíšenou výsadbu, ale odrůdy jsou na pozemku pěstovány odděleně, je vhodné vzorkovat je zvlášť, tj. odebrat dílčí vzorky pro každou odrůdu zvlášť a následně tak získat rozdílné souhrnné vzorky a poté i rozdílné vzorky laboratorní.

V případě, že je odebrán srovnávací vzorek, viz případ nedostatečného oddělení ekologických a konvenčních pozemků, se tato skutečnost spolu s číslem sousedícího konvenčního půdního bloku (PB) uvede do Protokolu o kontrole.

Vzorkování půdy

Dílčí vzorky půdy se odebírají z horních 10 cm půdního profilu, přičemž ke vzorkování se použije půdní sondýrka. Jako náhradní vzorkovací pomůcka může být použita vzorkovací lopatka. Dílčí vzorky se umístí do čisté nádoby z inertního materiálu, přičemž se odstraní cizorodé předměty jako kameny, kořeny a půdní živočichové. Obsah nádoby je následně důkladně promíchán, čímž vznikne souhrnný vzorek. Z jeho obsahu jsou poté odebrána tři vyhotovení laboratorního vzorku, každé o hmotnosti cca 1 kg. Následný postup je stejný jako v případě rostlinného materiálu.

Vzorkování bioproduktů ve finální podobě

Biokrmiva na rezidua pesticidů se vzorkují v souladu s Vyhláškou 415/2009 Sb. a souvisejícími právními předpisy.

Na přítomnost GMO se biokrmiva vzorkují podle NK č. 152/2009

Biopotraviny se odebírají v souladu s Vyhláškou 211/2004 Sb. a souvisejícími právními předpisy.

Kontrolní subjekt si ponechá dva záložní vzorky a jeden ponechá u kontrolovaného subjektu. K rozboru se předá jeden ze dvou vzorků kontrolního subjektu. O odběru vzorků je vypracován protokol, podepsaný inspektorem a kontrolovaným subjektem, a jeho kopie se ponechá na místě.

Doprava a předání vzorků

Vzorky jsou přepravovány v chladicím boxu a uchovávány v chladničce. Poté jsou co nejrychleji dopraveny do zvolené laboratoře k provedení analýzy. Doporučuje se vybrat laboratoř státní nebo referenční s možností poskytnutí dostupné následné interpretace, která může pomoci při správním řízení.

Vzorkování osiv

Osivo se vzorkuje výhradně v případě podezření na použití nepovoleného mořícího přípravku, přičemž je třeba mít na paměti, že ani konvenční osivo použité na základě udělené výjimky nesmí být ošetřeno mořícím přípravkem nepovoleným v ekologické produkci. Osivo je vzorkováno ve skladovacích prostorách, případně může být vzorkováno i po vysetí přímo na pozemku, pokud je při fyzické kontrole v terénu takové podezřelé osivo na pozemku zjištěno. V případě vzorkování osiva ve skladu, ať volně loženého či pytlovaného, se použije postup podle vyhlášky 415/2009 Sb. Hmotnost každého vyhotovení laboratorního vzorku by měla činit 100 g. V případě vzorkování osiva přímo na poli se osivo odebírá tak, aby se hmotnost jednotlivých vyhotovení co nejvíce blížila požadovaným 100 g, tj. není třeba se držet prostorových schémat uvedených výše.

V případě, že je osivo, garantované jako ekologické, kontrolovanému zemědělci dodáno třetí osobou, jméno této osoby se uvede do Protokolu o kontrole.

Odběr vzorků z postřikovače

Vzorky z postřikovače se berou výhradně v případě závažného podezření na použití nepovoleného přípravku na ochranu rostlin. Podezřelými okolnostmi jsou barva či vůně přípravku nacházejícího se v postřikovači, které se liší od vzhledu či vůně povoleného přípravku na ochranu rostlin, jehož použití bude zemědělec s největší pravděpodobností uvádět jako vysvětlení. Objem každého vyhotovení laboratorního vzorku by měl činit aspoň 200 ml. Získaná vyhotovení laboratorních vzorků se zapečetí a co nejdříve vloží do chladicího boxu.

Dvě vyhotovení laboratorního vzorku si ponechá inspektor a jedno vyhotovení laboratorního vzorku je předáno kontrolované osobě. Je třeba seznámit kontrolovanou osobu se způsobem uchovávání záložního vzorku a tento fakt uvést do protokolu o kontrole („Kontrolovaná osoba byla seznámena se správným způsobem uchovávání vzorku“), který kontrolovaná osoba podepíše. Vzorek musí být uchováván v chladničce.

Pro vytvoření vnitřních metodických postupů pro inspektory jednotlivých KO je dále možné použít některé legislativní předpisy týkající se odběrů vzorků, zejména:

- Vyhlášku 415/2009 Sb., o stanovení požadavků na odběr vzorků a způsobu zveřejnění metod laboratorního zkoušení produktů ke krmení
- Vyhlášku 61/2011 Sb., o požadavcích na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby
- Vyhlášku 317/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby
- Vyhlášku 257/2009 Sb., o používání sedimentů na zemědělské půdě

2. Postup v případě zjištění reziduí nepovolených látek v ekologické produkci

Legislativní základ

V Nařízení Komise (EU) č. 392/2013 (ES), kterým se novelizuje Nařízení Komise (ES) č. 889/2008, článku 63 je uvedeno:

„Při prvním provádění kontrolních opatření musí hospodářský subjekt vypracovat a následně uchovat:

- a) celkový popis jednotky, zařízení a/nebo činnosti,
- b) všechna praktická opatření, která je nutno přijmout na úrovni jednotky a/nebo zařízení a/nebo činnosti, aby bylo zajištěno dodržování pravidel ekologické produkce
- c) bezpečnostní opatření, která by měla být přijata, aby bylo sníženo riziko kontaminace nepovolenými produkty nebo látkami, a opatření týkající se čištění, která by měla být prováděna ve skladovacích zařízeních a v průběhu celého produkčního řetězce hospodářského subjektu.“

Konkrétní postup

V souladu s legislativou EU a v návaznosti na zákon č. 42/2000 Sb., §33a je nezbytné rozlišit, zda došlo k úmyslnému použití nepovolených přípravků na ochranu rostlin, nebo zda došlo ke kontaminaci nepovolenými látkami bez jejich přímé aplikace kontrolovaným subjektem, a dále posoudit míru případného nepřímého zavinění ekologickým podnikatelem.

V každém případě bude provedena laboratorní analýza odebraného vzorku. Pokud bude zjištěna hodnota do limitu 0,01 mg/kg, bude výsledek interpretován tak, že nedošlo k porušení pravidel ekologické produkce (s výjimkou případu nálezů více účinných látek v jednom vzorku), neboť se jedná o množství těžko průkazné, které může být způsobeno používáním pesticidů většinovým konvenčním zemědělstvím.

Pokud bude potvrzen nález převyšující hodnotu 0,01 mg/kg, je třeba rozlišit následující varianty:

Co se týká míry zavinění:

- 1) **Jedná se o úmyslné použití** látek a produktů nepovolených v ekologickém zemědělství nebo použití produktů s příměsí GMO;
- 2) **Jedná se o opakovanou nebo neúmyslnou kontaminaci ekologických ploch a provozů ekologického podnikatele**, která byla zaviněna z nedbalosti nebo na základě nedostatečných protiopatření (§ 10 zákona č. 242/2000 Sb.):

Tam, kde sousedí ekologicky obhospodařované pozemky s pozemky, které nejsou obhospodařovány ekologickým způsobem, musí ekologický podnikatel učinit vhodná opatření, kterými sníží riziko škodlivých vlivů na jím ekologicky obhospodařované pozemky, a to na nejnižší možnou míru; takovými opatřeními jsou zejména výsadba živých plotů, větrolamů, pásů zeleně, izolačních travnatých pásů nebo zřízení cest.

- 3) **Jedná se o situaci, které ekologický podnikatel nemohl přes veškerou snahu zabránit a tato situace nenastává opakovaně.**

Co se týká původu vzorkovaného materiálu ve vztahu k certifikaci a správnému řízení:

- 1) **Jedná se o vzorek finální bioprodukce** určené k prodeji k dalšímu zpracování nebo konečnému spotřebiteli. U takových vzorků je možné z důvodu ochrany spotřebitele certifikovat pouze produkty, u kterých je reziduální nález $< 0,01$ mg/kg po korekci nejistoty měření.
- 2) **Jedná se o vzorek půdy nebo plevelů.** U takových vzorků je přípustný reziduální nález $< 0,01$ mg/kg po korekci nejistoty měření. Při jeho překročení se má za prokázané přímé použití zakázaných produktů a produkce z daného pozemku, zasažených částí procesů, případně z celé farmy, nemůže být certifikována.
- 3) **Jedná se o nález $> 0,9\%$ koncentrace GMO;** produkce ani následné produkty z ní pocházející nemohou být certifikovány.
- 4) **Jedná se o vzorek polní produkce v době její vegetace (tedy od počátku vegetačního období do sklizně).** Při nálezu reziduí překračujících $0,01$ mg/kg po korekci nejistoty měření postupuje následujícím způsobem:
 - a) Rozborem odebraných vzorků se zjistí rozložení reziduálních hodnot na pozemku, nebo pokud se nejedná zcela jednoznačně o pozemek, který nesousedí s žádným konvenčně obhospodařovaným pozemkem. V těchto případech se odebírají alespoň 2 srovnávací vzorky okraj X střed.

Výsledky této analýzy jsou posouzeny, zda mohou potvrdit kontaminaci úletem (množství reziduí směrem ke středu pozemku významně klesá), nebo zda jí vzhledem k situaci pozemku vyvracejí.

- b) Dokumentací okolních konvenčních pozemků (čísla pozemků, fotografie aktuálního stavu, stručný popis stavu porostu) se může potvrdit nebo vyloučit podezření na možnou kontaminaci ekologické plochy nepovolenými látkami aplikovanými na okolních pozemcích.
- c) Zjistí se pro každou nalezenou reziduální látku její stanovené MRL pro daný produkt nebo pro produkt jemu nejbližší, nebo ve výrobním procesu navazující. Následně se postupuje takto (RN = reziduální nález):

- **RN < 0,01 mg/kg:** produkci je možné certifikovat; pokud nebylo nalezeno více reziduálních látek v jednom vzorku
- **RN > 0,01 mg/kg a zároveň RN < 5% MRL:** po vyloučení přímého zavinění je možné produkci podmíněně certifikovat, v takovém případě se doporučuje rozborem ověřit následný finální produkt a o konečné certifikaci produktu rozhodnout podle výsledku rozboru;
- **RN > 0,01 mg/kg a zároveň RN < 5% MRL:** pokud se prokáže nedbalostní vina, není možné produkci certifikovat. Při nedodržení stanovených nápravných opatření bude vyzooměn příslušný orgán o porušení §10 zákona č. 242/2000 Sb.; zároveň je zemědělcům uložena povinnost informovat příslušnou KO o datu sklizně, aby mohl být proveden kontrolní rozbor finálního produktu určeného k uvedení na trh podle výše uvedeného postupu;
- **RN > 5 % MRL:** produkci není možné certifikovat a je zaslán podnět na správní řízení MZe;

Prokáže-li se úmyslné použití POR: odebere se certifikát a je zaslán podnět na správní řízení MZe.

Hodnota 5% MRL je pro tyto účely stanovena jako orientační hodnota. Volba hladiny MRL umožňuje přistupovat k jednotlivým látkám a jejich reziduím v souladu s jejich mírou nebezpečnosti, kterou hodnoty MRL obecně reflektují. Pro účely tohoto

MP se za pomoci MRL mohou ve výše popsaných případech hodnotit i jiné suroviny než potraviny (např. listy), dle souvislosti s produktem, na který MRL stanovený je.

Kategorizace podle výsledků analýz (typ látek, koncentrace) – týká se odebraných vzorků polní produkce ve fázi výroby i bioproduktů a biopotravin

Barvy v následující tabulce odlišují rozhodnutí o uvádění produktu na trh. Světle šedá = uvedení na trh s označením bio je možné, bílá = předběžné pozastavení před uvedením na trh s označením bio (musí být buď potvrzeno, nebo vyvráceno po dokončení vyšetřování); tmavě šedá = uvedení na trh s označením bio není v žádném případě možné.

Látka	Koncentrace
Povolená v ekologickém zemědělství	1 reziduum \leq MRL
	2 reziduum $>$ MRL
Nepovolená v ekologickém zemědělství	3 reziduum \leq 0,01 mg/kg*. Zjištěna pouze 1 nepovolená látka.
	4 a) reziduum $>$ 0,01 mg/kg*, ale \leq 5 % MRL b) rezidua více než 1 nepovolené látky (nezáleží na koncentraci) c) rezidua v několika dodávkách od jednoho producenta (nezáleží na koncentraci)
	5 rezidua $>$ 5 % MRL**
	6 rezidua $>$ MRL

* 0,01 mg/kg = „orientační hodnota“

** výjimka: pokud je reziduum \leq orientační hodnota, pak platí vždy případ 3 i pokud je reziduum $>$ 10 % MRL

Kategorizace podle příčiny výskytu reziduí a zavinění producenta

Toto třídění je obecně provedeno po skončení vyšetřování.

Příčiny a zavinění
A nelze určit příčiny
B kontaminace bez zavinění producenta
C nedostatečná opatření (ochrana proti kontaminaci)
D použití nepovolených látek nebo smíchání ekologických a konvenčních potravin

Příčina C je po posouzení míry porušení povinností, příčina D pak vždy, důvodem k zaslání podnětu na správní řízení na MZe.

Postupy a opatření přijaté v různých případech

Residuum	Příčiny	Opatření přijatá okamžitě po odhalení					Opatření přijatá po dokončení vyšetřování					
		Upozornit okamžitě CERT	Upozornit MZe	Vyšetřování zda jsou produkty ekologické	Vyšetřování příčin	Předběžné pozastavení uvedení na trh	Povolení uvedení na trh s označením bio	Není možné uvedení na trh s označením bio	Zlepšení přijatých opatření	Sankce	Informování všech účastníků	Přehodnocení interní analýzy rizik
1	A, B, C						x					
2	A, B, C	x	x		x			x	x		x	x
3	A, B, C	x		x	x*		x		x*		x	x
4	A, B	x	x	x	x	x	x		x		x	x
	C	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x
5	A, B, C	x	x	x	x	x		x	x	**	x	x
6	A, B, C	x	x	x	x	x		x	x	**	x	x
1 – 6	D	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x

Zkratky: CERT = certifikační organizace; MZe = Ministerstvo zemědělství.

* v případě 3, ekologický producent by měl učinit nápravná opatření na vlastní zodpovědnost. Ve všech dalších případech 2, 4, 5 a 6, by měl ekologický producent navrhnout nápravná opatření, která musí být odsouhlasena KO, případně mu KO nápravná opatření stanoví.

** Sankce platí v případech nedostatečné péče nebo nezákonného jednání (případy C, D), ale ne v dalších případech (A, B).

Perzistentní organické znečišťující látky

Je známo, že mnohé půdy jsou do jisté míry kontaminovány perzistentními organickými polutanty (DDT, HCB, Dieldrin, atd.), které se používaly v minulosti. Protože tyto výrobky nejsou na evropském trhu dostupné, lze v současné době vyloučit jejich používání. V těchto případech není nutné další vyšetřování příčin a nejsou uděleny žádné sankce. Kvůli negativnímu vnímání těchto sloučenin ze strany veřejnosti by však certifikace a následné uvádění produktů s označením bio na trh mělo být povoleno pouze do výše 0,01 mg/kg pro každou látku a pouze pro maximálně 2 zjištěné látky celkem. Pole s vysokou koncentrací POR mohou být vyloučena z pěstování rizikových plodin. KO by měla stanovit nápravné opatření v podobě nařízení vhodného čistícího osevnického postupu a podnik s tímto handicapem zařadit na seznam rizikových podniků a produkci pravidelně vzorkovat.

Uvádění produktů živočišné následné produkce na trh

V případě kontaminovaného krmiva: pokud bylo krmivo použito *před tím*, než byl znám nález reziduí, může certifikační organizace upustit od omezení uvedení na trh mléka, vajec a masa, které pochází z těchto zvířat, pokud se ověří, že reziduum v těchto produktech je < než 0,01 mg/kg.

3. Požadavky na zasílané informace v rámci podnětů na správní řízení:

Mezi hlavní důkazy, které KO předloží MZe spolu s podnětem na správní řízení, patří:

- výsledky analýzy odebraných vzorků,
- kvalitní fotodokumentace,
- vyjádření kontrolované osoby v případě pozitivního nálezu, jak ke kontaminaci došlo
- evidence POR, případně účetní doklady o jejich nákupu,
- čísla a stavy okolních konvenčních pozemků, případně vč. fotodokumentace,

- evidence o čištění strojů, pokud je relevantní,
- popis nebo fotodokumentace aktuálního stavu oddělení dotčených ekologických pozemků od sousedících konvenčních pozemků.

Materiál musí obsahovat mimo jiné jasné stanovisko kontrolní organizace ve smyslu:

- zda se dle indicií jednalo o úmyslnou aplikaci nepovolených přípravků,
- jaký je dle KO zdroj kontaminace,
- zda bylo možné kontaminaci zabránit, nebo to bylo mimo možnosti kontrolovaného subjektu,
- zda byl nebo nebyl odebrán (*pozastaven*) certifikát.

MZe všechny získané podklady vyhodnotí a poté učiní konečné rozhodnutí, zda v daném případě bude nebo nebude zahájeno správní řízení.

4. Závěrečná ustanovení

1. Tento metodický pokyn byl zpracován ve spolupráci s ÚKZÚZ.
2. Tento metodický pokyn nabývá účinnosti 1. ledna 2014.

Ing. Petr Jílek

ředitel odboru environmentálního
a ekologického zemědělství
Ministerstvo zemědělství

